

Wat weten en vinden Barendrechtse van het CO₂ opslag plan en van voorlichting en besluitvorming over dit plan?

Resultaten van een enquête in mei 2010 onder ruim 800 inwoners

Dr. Dancker Daamen, Dr. Bart Terwel en Dr. Emma ter Mors
Universiteit Leiden

Universiteit Leiden

Wat weten en vinden Barendrechtse van het CO₂ opslag plan en van voorlichting en besluitvorming over dit plan?

Resultaten van een enquête in mei 2010 onder ruim 800 inwoners

Dr. Dancker Daamen*, Dr. Bart Terwel en Dr. Emma ter Mors
Universiteit Leiden

Universiteit Leiden

30 september 2010

Het onderzoek dat in dit rapport beschreven wordt is uitgevoerd op initiatief van de Universiteit Leiden en is ondergebracht in CATO-2, het Nederlandse onderzoeksprogramma over CO₂ afvang en opslag. CATO-2 wordt gefinancierd door de Nederlandse overheid (Ministerie van Economische Zaken) en CATO-2 consortium partijen. Het CATO-2 consortium bestaat uit kennisinstellingen, milieuorganisaties en industriële organisaties. Informatie over het CATO-2 programma is te vinden op <http://www.co2-cato.nl>.

* Contactpersoon. E-mail: daamen@fsw.leidenuniv.nl

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	1
2.	Onderzoeksopzet	5
3.	Resultaten	7
3.1	Bekendheid met het CO ₂ plan en kennis van aspecten van het plan	7
3.2	Opinies en verwachtingen over aspecten van het CO ₂ plan	10
3.3	Waardering van het CO ₂ plan als geheel: Hoe goed/slecht vindt men het CO ₂ plan?	13
3.4	In hoeverre leeft het CO ₂ plan?	15
3.5	Het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO ₂ plan en vertrouwen in betrokken partijen	18
3.6	Verwachtingen over en aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing	22
3.7	Informatie over het CO ₂ plan: Informatievoorziening, informatiebehoeften en informatiebronnen	24
3.8	Verbanden	27
Bijlage A	Beschrijving van de steekproef en betrouwbaarheid van de resultaten	35
Bijlage B	Tabellen behorende bij Paragrafen 3.1 tot en met 3.7	41
Bijlage C	Tabellen en statistische toetsen behorende bij de verbanden zoals beschreven in Paragraaf 3.8	59
Bijlage D	Vragenlijst: letterlijke tekst en volgorde van de vragen	71
Bijlage E	Enkele publicaties van de Universiteit Leiden over publieke opinie over CO ₂ afvang, transport en opslag (CCS) in Nederland	95

1. Samenvatting

Hieronder staan de belangrijkste resultaten weergegeven van een enquête die telefonisch werd afgenomen door TNS-NIPO in Mei 2010. De 811 ondervraagden vormen een vrij nauwkeurige afspiegeling van de volwassen bevolking van Barendrecht.

Waardering van het CO₂ plan als geheel

Ruim tweederde van de ondervraagde Barendrechtters (69%) vindt het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan (“het CO₂ plan”) “heel slecht”. Daarnaast vindt 16% van de Barendrechtters het CO₂ plan “tamelijk slecht”. Een heel kleine minderheid (4%) vindt het plan “tamelijk goed” of “heel goed”. De overige 10% is neutraal (“niet slecht, maar ook niet goed”).

Een grote meerderheid van de Barendrechtters (86%) geeft aan het CO₂ plan onaanvaardbaar te vinden (14% vindt het aanvaardbaar).

Iets meer dan de helft van de Barendrechtters (52%) is “zeker” bereid om een petitie tegen het plan te ondertekenen als dit aan hen zou worden gevraagd. Nog eens ruim een kwart (27%) laat weten al een petitie tegen het CO₂ plan te hebben ondertekend (12% is “misschien” bereid een dergelijke petitie te ondertekenen en 9% “zeker niet”).

De waardering van het CO₂ plan door de meeste Barendrechtters is dus (zeer) negatief.

Bekendheid met het CO₂ plan en kennis over enkele aspecten van het plan

Vrijwel alle ondervraagde Barendrechtters (97%) weten van het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan (het “CO₂ plan”). Slechts een kleine 3%¹ heeft er nooit van gehoord. Bijna de helft van de Barendrechtters (48%) zegt “een beetje” van het CO₂ plan te weten, de andere helft (49%) zegt “behoorlijk wat” van het plan te weten.

Met behulp van meerkeuzevragen werd kennis getest over drie aspecten van het CO₂ plan. Viervijfde van de Barendrechtters (80%) geeft correct aan dat het CO₂ dat eventueel onder Barendrecht zal worden opgeslagen afkomstig is van een raffinaderij in Pernis. Eenzelfde percentage (83%) weet dat eventuele opslag van het CO₂ zal plaatsvinden in een leeg aardgasveld. Echter, minder mensen zijn op de hoogte van de diepte waarop het CO₂ zal worden opgeslagen mocht het plan doorgaan. Slechts twee op de vijf Barendrechtters (41%) weet correct aan te geven dat eventuele opslag van CO₂ op meer dan 1500 meter diepte plaats zal vinden, een vergelijkbaar percentage (39%) geeft toe het niet te weten. Opgeteld 20% van de ondervraagden kiest een fout antwoord (CO₂ opslag op diepten van 500 meter en veel minder).

¹ De volgorde van de resultaten in deze samenvatting wijkt af van de volgorde van de vragen in de enquête. Bijvoorbeeld: er werd vroeg in de enquête gevraagd naar bekendheid met het CO₂ plan. Uiteraard werd aan de 3% van de ondervraagden die aangaf nooit gehoord te hebben van het CO₂ plan vervolgens geen verdere vragen over dit plan gesteld.

Opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan

Tweederde (67%) van de ondervraagde Barendrechtse zegt maatregelen die helpen de opwarming van de aarde tegen te gaan “heel wenselijk” te vinden. Tegelijkertijd achten velen de kans niet hoog dat het Barendrechtse CO₂ plan hierbij helpt. Slechts een op de vijf Barendrechtse (19%) geeft aan het “heel waarschijnlijk” te vinden dat het CO₂ plan hierbij helpt (41% acht dit “een beetje waarschijnlijk” en 40% “helemaal niet waarschijnlijk”).

Ruim zeven op de tien Barendrechtse (72%) acht het “heel waarschijnlijk” dat het CO₂ plan zal leiden tot een waardedaling van huizen in Barendrecht.

Acht op de tien Barendrechtse (80%) vindt het opslaan van CO₂ onder Barendrecht onveilig (52% zeer onveilig, 28% tamelijk onveilig), tweitiende acht deze opslag veilig (16% tamelijk veilig, 4% volkomen veilig).

Zes op de tien Barendrechtse (62%) vindt het transport van CO₂ in de regio Barendrecht onveilig (30% zeer onveilig, 32% tamelijk onveilig), viertiende acht het transport veilig (30% tamelijk veilig, 8% volkomen veilig).

De mate waarin het CO₂ plan leeft onder Barendrechtse

Bij het begin van de enquête wist men nog niet dat deze ging over het CO₂ plan. Op dit moment zegt 14% van de Barendrechtse spontaan dat het CO₂ plan van invloed is op hun tevredenheid met de woonomgeving (84 % van de ondervraagden is tevreden tot heel tevreden met de woonomgeving) . Vooral Barendrechtse die verwachten dat hun woonomgeving er in de komende jaren op achteruit zal gaan (dit is 32% van alle ondervraagden), noemen relatief vaak spontaan het CO₂ plan (33% van deze groep) als (een van de) reden(en) hiervoor.

Op directe vragen over de mate waarin het plan mensen bezighoudt zegt viervijfde van de Barendrechtse (80%) het CO₂ plan persoonlijk tamelijk of zeer belangrijk te vinden.

Tweederde (65%) praat af en toe met anderen over het plan en een vijfde (22%) doet dit vaak. Bijna een kwart (24%) maakt zich “vaak” zorgen over het CO₂ plan, bijna de helft (48%) “af en toe” en ruim een kwart (27%) maakt zich “nooit” zorgen over het plan.

Al met al is het duidelijk dat het CO₂ plan behoorlijk leeft onder Barendrechtse.

Het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO₂ plan en vertrouwen in betrokken partijen

Ruim viervijfde van de ondervraagde Barendrechtse vindt dat de inwoners van Barendrecht (85%) en de gemeente Barendrecht (82%) te weinig invloed hebben als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan. Ook vindt bijna 9 op de 10 Barendrechtse (88%) dat Shell te veel invloed heeft in het besluitvormingsproces en vindt bijna driekwart (74%) dat de landelijke overheid te veel invloed heeft. Bijna 9 op de 10 Barendrechtse (86%) vindt dat de besluitvorming over het CO₂ plan tamelijk of heel oneerlijk verloopt. Ook heeft meer dan de helft van de

Barendrechtse (55%) helemaal geen vertrouwen in diegenen die uiteindelijk de beslissing nemen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan (35% heeft “een beetje” vertrouwen in deze beslissers en 10% heeft “behoorlijk wat” of “heel veel” vertrouwen). Ruim tweederde (69%) van de Barendrechtse vertrouwt de gemeente Barendrecht behoorlijk of helemaal als het gaat om het CO₂ plan, een percentage dat ongeveer gelijk is aan dat voor de Stichting CO₂isNEE. Slechts een kleine minderheid vertrouwt Shell (14%) of de landelijke overheid (12%) behoorlijk of helemaal. Milieuorganisaties, Milieudienst Rijnmond (DCMR) en wetenschappers worden duidelijk meer vertrouwd dan de landelijke overheid en Shell, maar minder dan de gemeente Barendrecht en de Stichting CO₂isNEE.

Verwachtingen over en aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing over het CO₂ plan

Bijna driekwart van de ondervraagde Barendrechtse (73%) verwacht dat er besloten wordt om wel CO₂ onder Barendrecht op te slaan, terwijl ruim een kwart (27%) verwacht dat de beslissing zal luiden dat er geen CO₂ opslag onder Barendrecht zal gaan plaatsvinden. Ruim een op de vijf ondervraagden (22%) zegt het uiteindelijke besluit “zeker niet” te accepteren ongeacht hoe dit besluit zal luiden en 16% geeft aan dit besluit “waarschijnlijk niet” te zullen accepteren. Aan de andere kant zegt ruim een achtste (14%) zeker bereid te zijn het uiteindelijke besluit te accepteren en is een kwart (25%) daar waarschijnlijk wel toe bereid. De overige 23% twijfelt over de eigen bereidheid om de uiteindelijke beslissing te accepteren.

Informatie: informatievoorziening, informatiebehoefte en informatiebronnen

Tweederde van de ondervraagde Barendrechtse (66%) is tevreden met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen. Een vergelijkbaar percentage (62%) heeft geen behoefte aan extra informatie over het CO₂ plan (24% heeft die informatiebehoefte duidelijk wel en 14% “een beetje”). Bijna de helft van de ondervraagden (47%) geeft aan de uitzending van Zembla van 28 maart 2010 over het CO₂ plan te hebben gezien, ruim een kwart (28%) geeft aan de uitzending van Netwerk van 6 april 2010 over het CO₂ plan in Barendrecht te hebben gezien en een kwart (25%) geeft aan wel eens naar het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste te zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen. Eén vijfde van de ondervraagden (21%) zegt wel eens naar een informatieavond van de gemeente Barendrecht in theater “Het Kruispunt” te zijn geweest en 10% van de ondervraagden zegt de website van Shell te hebben geraadpleegd als bron van informatie over het CO₂ plan. De uitzending van Zembla over het CO₂ plan heeft in de ogen van de ondervraagden relatief het meest geholpen bij het bepalen van de mening over het plan.

Verbanden

Nagegaan is in hoeverre er verbanden bestaan tussen enerzijds de waardering van het CO₂ plan (hoe goed of slecht men het plan vindt) en anderzijds oordelen over aspecten van het plan (bijvoorbeeld verwachte waardedaling van huizen, waargenomen veiligheid, het belang dat men hecht aan het CO₂ plan, waargenomen eerlijkheid van de besluitvorming) en kenmerken van de ondervraagden (bijvoorbeeld sekse, leeftijd, opleidingsniveau, wijk en postcode, huur- of koopwoning, wel of geen kinderen). De resultaten zijn weergegeven in Paragraaf 3.8.

2. Onderzoeksopzet

Het onderzoek is verricht door de Universiteit Leiden². Afname van de enquête was telefonisch en werd uitgevoerd door enquêteurs van TNS NIPO in de vijf dagen van 17 tot en met 21 mei 2010. De steekproef bestond uit 811 inwoners en vormt een vrij nauwkeurige afspiegeling van de volwassen bevolking van Barendrecht (zie Bijlage A voor een uitvoerige bespreking van factoren die toe- of afdoen aan de mate waarin de steekproef een afspiegeling vormt van de bevolking van Barendrecht. Ook wordt in deze bijlage de betrouwbaarheid van de resultaten besproken).

Om een juist beeld te krijgen van wat Barendrechters weten en vinden van het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan, werd in het begin van het telefoongesprek niet gezegd dat de enquête hierover zou gaan. De ondervraagden werd namelijk verteld dat de enquête zou gaan over “tevredenheid met uw woonomgeving en een plan dat momenteel speelt in de regio dat mogelijk iets toevoegt of afdoet aan uw tevredenheid met uw woonomgeving”. Met deze introductie werd voorkomen dat Barendrechters met een sterke mening over CO₂ opslag oververtegenwoordigd zouden zijn in de steekproef (zie Bijlage A voor nadere uitleg over dit aspect van de enquête). Na drie vragen over tevredenheid met de woonomgeving werd aan de ondervraagden duidelijk gemaakt dat er verder vragen zouden volgen over het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan.

In dit rapport wordt geregeld de bewoording “het CO₂ plan” gebruikt om te verwijzen naar het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan. In de enquête gaven de enquêteurs enkele malen deze volledige omschrijving van het plan, om het vervolgens ook af te korten tot “het CO₂ plan”. De reden waarom het plan op deze manier is omschreven is dat (mocht het plan doorgaan) het CO₂ wordt afgevangen in de Shell raffinaderij in Pernis en van daaruit door de regio (niet alleen binnen de grenzen van de gemeente Barendrecht) wordt vervoerd naar de opslaglocatie onder Barendrecht. Er is daarom ook voor gekozen om 58 inwoners van de aangrenzende woonwijk Portland in Rhoon (7,2% van de totale steekproef), die met het CO₂ plan te maken hebben omdat deze wijk langs de beoogde CO₂ transportleiding ligt, in de steekproef op te nemen. Op belangrijke metingen, zoals de waardering van het CO₂ plan als geheel, bleken er geen betekenisvolle verschillen te zijn tussen Barendrechters en Portlanders (zoals beschreven in Bijlage A en zoals ook blijkt uit Tabel C22). De resultaten in dit rapport hebben dan ook betrekking op de gegevens van beide groepen samengevoegd.

Onderwerpen die in de enquête aan bod kwamen waren bekendheid met het CO₂ plan en kennis van aspecten van het plan; opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan; waardering van het CO₂ plan als geheel; in hoeverre het CO₂ plan leeft; het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO₂ plan en vertrouwen in betrokken

² De Universiteit Leiden (Faculteit Sociale Wetenschappen, Werkgroep Energie- en Milieuonderzoek, doet sinds 2001 fundamenteel en toegepast onderzoek naar (factoren die) de publieke perceptie van CO₂ afvang, transport en opslag in Nederland beïnvloeden (zie Bijlage E voor een selectie van publicaties).

partijen; verwachtingen over en aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing; informatie over het CO₂ plan (informatievoorziening, informatiebehoefte en informatiebronnen).

De tekst van de vragen en de specifieke volgorde van vragen staat weergegeven in Bijlage D, waarin de volledige vragenlijst is opgenomen. In het resultatenhoofdstuk en in de samenvatting is de volgorde grotendeels, maar niet helemaal hetzelfde als de volgorde in de vragenlijst. Afname van de enquête duurde gemiddeld ruim 20 minuten.

3. Resultaten

3.1 Bekendheid met het CO₂ plan en kennis van aspecten van het plan

Vrijwel alle ondervraagde Barendrechtse (97%) weten van het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan (het “CO₂ plan”). Slechts een kleine 3%³ heeft er nooit van gehoord. Bijna de helft van de Barendrechtse (48%) zegt “een beetje” van het CO₂ plan te weten, de andere helft (49%) zegt “behoorlijk wat” van het plan te weten. Met behulp van meerkeuzevragen werd kennis getest over drie aspecten van het CO₂ plan. Viervijfde van de Barendrechtse (80%) geeft correct aan dat het CO₂ dat eventueel onder Barendrecht zal worden opgeslagen afkomstig is van een raffinaderij in Pernis. Eenzelfde percentage (83%) weet dat eventuele opslag van het CO₂ zal plaatsvinden in een leeg aardgasveld. Echter, minder mensen zijn op de hoogte van de diepte waarop het CO₂ zal worden opgeslagen mocht het plan doorgaan. Slechts twee op de vijf Barendrechtse (41%) weet correct aan te geven dat eventuele opslag van CO₂ op meer dan 1500 meter diepte plaats zal vinden, een vergelijkbaar percentage (39%) geeft toe het niet te weten. Opgeteld 20% van de ondervraagden kiest een fout antwoord (CO₂ opslag op diepten van 500 meter en veel minder). Gedetailleerde gegevens zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B1-B7).

Bekendheid met het CO₂ plan

Aan de ondervraagden werd gevraagd of ze weten van het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan (het “CO₂ plan”) en, zo ja, hoeveel ze van dit plan af weten.

De resultaten voor deze vraag laten zien dat de ondervraagden vrijwel allemaal (97%) op de hoogte zijn van het bestaan van het CO₂ plan; slechts enkele ondervraagden (3%) geven aan nog nooit van het CO₂ plan te hebben gehoord. Ongeveer de helft van de ondervraagden (48%) geeft verder aan een beetje van het plan te weten, terwijl de andere helft (49%) aangeeft behoorlijk wat van het plan te weten (zie Tabel 1).

³ De volgorde van de resultaten in deze samenvatting wijkt af van de volgorde van de vragen in de enquête. Bijvoorbeeld: er werd vroeg in de enquête gevraagd naar bekendheid met het CO₂ plan. Uiteraard werd aan de 3% van de ondervraagden die aangaf nooit gehoord te hebben van het CO₂ plan vervolgens geen verdere vragen over dit plan gesteld.

Tabel 1. Bekendheid met het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan.*

Antwoord	Percentage
1. Nee, nooit van gehoord	2,6%
2. Ja, een beetje	48,4%
3. Ja, behoorlijk wat	48,9%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B1 en B2 in Bijlage B.

Kennis over enkele aspecten van het CO₂ plan

Om in kaart te brengen of de mate waarin ondervraagden zelf aangeven kennis van het Barendrechtse CO₂ plan te hebben overeen komt met hun daadwerkelijke kennis werd aan de ondervraagden drie meerkeuzevragen over basisaspecten van het CO₂ plan gesteld. Het betrof hier vragen over de herkomst van het CO₂, over de opslaglocatie en over de diepte van het opslagreservoir (zie Tabel 2).

Uit de resultaten komt naar voren dat 8 op de 10 ondervraagden (80%) correct aangeeft dat het CO₂ dat eventueel onder Barendrecht zal worden opgeslagen afkomstig is van een raffinaderij in Pernis. Verder geeft ruim viervijfde van de ondervraagden (83%) correct aan dat eventuele opslag van het CO₂ zal plaatsvinden in een leeg aardgasveld. Echter, veel minder ondervraagden zijn op de hoogte van de diepte waarop het CO₂ zal worden opgeslagen mocht het plan doorgaan. Slechts 41% van de ondervraagden weet correct aan te geven dat eventuele opslag van CO₂ op meer dan 1500 meter diepte plaats zal vinden, terwijl een vergelijkbaar percentage (39%) zegt het niet te weten. Hiernaast denkt 20% van de ondervraagden dat het CO₂ ondergronds wordt opgeslagen op een diepte van ongeveer 500 meter of (veel) minder (voor een overzicht van alle percentages, zie Tabel 2).

Belangrijk is ook dat ondervraagden die eerder aangaven behoorlijk wat van het CO₂ plan te weten inderdaad significant beter in staat blijken om de vragen over de aspecten van het CO₂ plan correct te beantwoorden dan ondervraagden die eerder aangaven een beetje van het plan te weten. Ondervraagden die aangaven behoorlijk wat van het CO₂ plan te weten hadden gemiddeld 2,27 van de drie kennisvragen goed, terwijl ondervraagden die een beetje van het CO₂ plan zeiden te weten gemiddeld 1,78 vragen correct beantwoordden (voor details zie Tabellen B6 en B7 in Bijlage B)

Kortom, uit de resultaten komt naar voren dat kennis over de diepte waarop het CO₂ zal worden opgeslagen (mocht het plan doorgaan) aanzienlijk minder is dan kennis over de herkomst van het CO₂ en de opslaglocatie. Ondervraagden die zeggen behoorlijk wat van het CO₂ plan te weten (ongeveer de helft van alle ondervraagden) blijken inderdaad beter op de hoogte van deze drie aspecten van het CO₂ plan dan ondervraagden die zeggen een beetje van het plan te weten.

Tabel 2. Kennis over aspecten van het CO₂ plan. Correcte antwoorden zijn dikgedrukt.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Als het CO ₂ plan doorgaat, waar komt het CO ₂ dan vandaan dat onder Barendrecht zal worden opgeslagen?	1. Die CO ₂ wordt afgevangen uit de schoorsteengassen van een kolencentrale	2,2%
	2. Die CO₂ komt van een raffinaderij in Pernis	79,7%
	3. Die CO ₂ komt uit de kassen van de glastuinbouw in het Westland	0,3%
	4. Dat weet ik niet	17,9%
Als het CO ₂ plan doorgaat, waar wordt het CO ₂ dan opgeslagen?	1. In een grote lege olietank	2,5%
	2. In een leeg aardgasveld	82,6%
	3. In CO ₂ absorberende kolenlagen	3,2%
	4. Dat weet ik niet	11,7%
Als het CO ₂ plan doorgaat, hoe diep in de grond onder Barendrecht zal het CO ₂ dan worden opgeslagen?	1. Ongeveer 50 meter diep	1,8%
	2. Tussen de 90 en 115 meter diep	7,3%
	3. Ongeveer 500 meter diep	11,0%
	4. Dieper dan 1500 meter	41,4%
	5. Dat weet ik niet	38,5%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B3-B5 in Bijlage B.

3.2 Opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan

Tweederde (67%) van de ondervraagde Barendrechtse zegt maatregelen die helpen de opwarming van de aarde tegen te gaan “heel wenselijk” te vinden. Tegelijkertijd achten velen de kans niet hoog dat het Barendrechtse CO₂ plan hierbij helpt. Slechts een op de vijf Barendrechtse (19%) geeft aan het “heel waarschijnlijk” te vinden dat het CO₂ plan hierbij helpt (41% acht dit “een beetje waarschijnlijk” en 40% “helemaal niet waarschijnlijk”). Ruim zeven op de tien Barendrechtse (72%) acht het “heel waarschijnlijk” dat het CO₂ plan zal leiden tot een waardedaling van huizen in Barendrecht. Acht op de tien Barendrechtse (80%) vindt het opslaan van CO₂ onder Barendrecht onveilig (52% zeer onveilig, 28% tamelijk onveilig), tweetiende acht deze opslag veilig (16% tamelijk veilig, 4% volkomen veilig). Zes op de tien Barendrechtse (62%) vindt het transport van CO₂ in de regio Barendrecht onveilig (30% zeer onveilig, 32% tamelijk onveilig), viertiende acht het transport veilig (30% tamelijk veilig, 8% volkomen veilig). *Gedetailleerde gegevens die deze conclusie onderbouwen zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B8-B13).*

Het CO₂ plan en de opwarming van de aarde

Tweederde (67%) van de ondervraagden geeft aan maatregelen die helpen de opwarming van de aarde tegen te gaan zeer wenselijk te vinden. Tegelijkertijd geeft slechts 1 op de 5 ondervraagden (19%) aan het heel waarschijnlijk te vinden dat het Barendrechtse CO₂ plan hierbij helpt. Viertiende van de ondervraagden (40%) acht het echter helemaal niet waarschijnlijk dat het CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan en viertiende (41%) acht dit een beetje waarschijnlijk (zie Tabel 3).

Het CO₂ plan en waardedaling van huizen

Ruim zeven op de tien ondervraagden (72%) geeft aan het heel waarschijnlijk te vinden dat het CO₂ plan zal leiden tot een waardedaling van huizen in Barendrecht (zie Tabel 4). 5% geeft aan dit helemaal niet waarschijnlijk te vinden en bijna een kwart (23%) vindt het een beetje waarschijnlijk.

Tabel 3. Wenselijkheid van maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan en de waarschijnlijkheid dat het CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Hoe wenselijk vindt u maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan?	1. Helemaal niet	8,4%
	2. Een beetje wenselijk	24,8%
	3. Heel wenselijk	66,8%
Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO ₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan?	1. Helemaal niet	39,6%
	2. Een beetje	41,0%
	3. Heel waarschijnlijk	19,4%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B8 en B9 in Bijlage B.

Tabel 4. Waarschijnlijkheid dat het CO₂ plan leidt tot een waardedaling van de huizen in Barendrecht.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO ₂ plan leidt tot een waardedaling van de huizen in Barendrecht?	1. Helemaal niet	4,8%
	2. Een beetje	23,1%
	3. Heel waarschijnlijk	72,1%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabel B10 in Bijlage B.

Het CO₂ plan en veiligheid

Met betrekking tot de veiligheid van CO₂ transport en opslag valt op dat meer dan de helft van de ondervraagden (52%) aangeeft het opslaan van CO₂ onder Barendrecht zeer onveilig te vinden, terwijl 30% van de ondervraagden aangeeft het transport van CO₂ in de regio Barendrecht zeer onveilig te vinden (zie Tabel 5). In totaal noemen ruim 6 op de 10 ondervraagden (62%) het transport van CO₂ tamelijk of zeer onveilig, terwijl 80% van de ondervraagden CO₂ opslag onder Barendrecht tamelijk of zeer onveilig zegt te vinden. Vergelijking van gemiddelden op deze vragen (zie Bijlage B, Tabel B13) laat inderdaad

zien dat mensen het aspect CO₂ opslag gemiddeld significant onveilig vinden (gemiddelde score van 3,28 op een schaal van 1 = *volkomen veilig* tot 4 = *zeer onveilig*) dan het aspect CO₂ transport (gemiddelde score = 2,87).

Verder valt op dat meer dan 8 op de 10 ondervraagden (84%) denkt dat wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en opslag van mening verschillen over de veiligheid van het CO₂ plan. Een heel kleine minderheid (7%) denkt daarentegen dat wetenschappers het er over eens zijn dat het CO₂ plan veilig is. Een tiende van de ondervraagden (9%) denkt dat deskundigen het eens zijn dat het CO₂ plan onveilig is.

Tabel 5. Inschattingen van de veiligheid van het CO₂ plan.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Hoe veilig vindt u het transporteren van CO ₂ in de regio Barendrecht?	1. Volkomen veilig	8,3%
	2. Tamelijk veilig	29,5%
	3. Tamelijk onveilig	31,8%
	4. Zeer onveilig	30,4%
Hoe veilig vindt u het opslaan van CO ₂ onder Barendrecht?	1. Volkomen veilig	4,3%
	2. Tamelijk veilig	15,7%
	3. Tamelijk onveilig	28,3%
	4. Zeer onveilig	51,7%
Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en afvang...	1. Zijn het er over eens dat het Barendrechtse CO ₂ plan veilig is	7,3%
	2. Zijn het er over eens dat dit CO ₂ plan niet veilig is	9,2%
	3. Verschillen van mening over de veiligheid van het CO ₂ plan	83,5%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B11, B12 en B14 in Bijlage B.

3.3 Waardering van het CO₂ plan als geheel: Hoe goed/slecht vindt men het CO₂ plan?

Ruim tweederde van de ondervraagde Barendrechtters (69%) vindt het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan (“het CO₂ plan”) “heel slecht”. Daarnaast vindt 16% van de Barendrechtters het CO₂ plan “tamelijk slecht”. Een heel kleine minderheid (4%) vindt het plan “tamelijk goed” of “heel goed”. De overige 10% is neutraal (“niet slecht, maar ook niet goed”).

Een grote meerderheid van de Barendrechtters (86%) geeft aan het CO₂ plan onaanvaardbaar te vinden (14% vindt het aanvaardbaar).

Iets meer dan de helft van de Barendrechtters (52%) is “zeker” bereid om een petitie tegen het plan te ondertekenen als dit aan hen zou worden gevraagd. Nog eens ruim een kwart (27%) laat weten al een petitie tegen het CO₂ plan te hebben ondertekend (12% is “misschien” bereid een dergelijke petitie te ondertekenen en 9% “zeker niet”).

De waardering van het CO₂ plan door de meeste Barendrechtters is dus (zeer) negatief. *Gedetailleerde gegevens die deze conclusie onderbouwen zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B15-B20).*

Uit de resultaten die staan weergegeven in Tabel 6 blijkt dat ruim tweederde van de ondervraagden (69%) het een heel slecht idee vindt om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan. Slechts een heel kleine minderheid (4%) vindt het CO₂ plan tamelijk goed of heel goed. In totaal blijkt 86% van de ondervraagden tamelijk of zeer negatief tegenover het CO₂ plan te staan, waarvan de meesten dus zeer negatief.

Op de vraag of het CO₂ plan al met al aanvaardbaar of onaanvaardbaar is geeft 86% van de ondervraagden aan het plan onaanvaardbaar te vinden (ten opzichte van 14% die het plan aanvaardbaar vindt). Daarnaast blijken de ondervraagden vrij aardig in staat om in te schatten hoe andere Barendrechtters tegenover het CO₂ plan staan: ondervraagden die het CO₂ plan onaanvaardbaar vinden schatten dat ruim 8 op de 10 Barendrechtters (81%) het CO₂ plan onaanvaardbaar vinden, terwijl ondervraagden die het CO₂ plan zelf aanvaardbaar vinden schatten dat de minderheid van de Barendrechtters het CO₂ plan ook aanvaardbaar vindt (voor precieze percentages zie Tabel B17 in Bijlage B).

Ook werd aan de ondervraagden gevraagd of zij bereid zouden zijn een petitie tegen het CO₂ plan te ondertekenen als dit aan hen zou worden gevraagd. Ruim de helft van de ondervraagden (52%) geeft aan zeker bereid te zijn een petitie tegen het CO₂ plan te ondertekenen. Nog eens ruim een kwart (27%) laat weten daadwerkelijk al een petitie te hebben ondertekend. Slechts 1 op de 10 ondervraagden (9%) zegt zeker niet bereid te zijn een dergelijke petitie te ondertekenen (zie Tabel 6).

Tabel 6. Publieke opinie ten aanzien van het CO₂ plan.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Hoe goed of slecht vindt u het plan om in de regio Barendrecht CO ₂ , ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan?	1. Heel slecht	69,4%
	2. Tamelijk slecht	16,4%
	3. Niet slecht, maar ook niet goed	9,9%
	4. Tamelijk goed	3,4%
	5. Heel goed	0,9%
Al met al, vindt u het CO ₂ plan aanvaardbaar of onaanvaardbaar?	1. Aanvaardbaar	13,7%
	2. Onaanvaardbaar	86,3%
Zou u bereid zijn een petitie tegen het CO ₂ plan te ondertekenen als u dit gevraagd wordt?***	1. Nee, zeker niet	9,2%
	2. Misschien	11,6%
	3. Ja, zeker wel	52,0%
	4. Dat heb ik al gedaan	27,3%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B15, B16 en B18 in Bijlage B.

*** Bij het beantwoorden van deze vraag kunnen de ondervraagden gedacht hebben aan de petitie van de Stichting CO₂isNEE, maar bijvoorbeeld ook aan andere initiatieven zoals de actie van GroenLinks Barendrecht op de lokale winkelcentra in 2009 waarbij ongeveer duizend standaard-bezwaarschriften werden verzameld (voor een bespreking van de betrouwbaarheid van de resultaten zie Bijlage A).

Uit de resultaten blijkt verder dat ondervraagden die zeker bereid zijn een petitie te ondertekenen of die zeggen dat al gedaan te hebben het CO₂ plan gemiddeld genomen inderdaad negatiever beoordelen (met gemiddelde scores van 1,19 en 1,23 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die misschien bereid zijn een dergelijke petitie te tekenen (gemiddelde score van 2,28 op dezelfde schaal) en dan ondervraagden die daar zeker niet toe bereid zijn (gemiddelde score van 3,03; zie Tabel B19 in Bijlage B). Ook is het zo dat ondervraagden die het CO₂ plan onaanvaardbaar vinden gemiddeld negatiever zijn over het plan (gemiddelde score van 1,24 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die het CO₂ plan aanvaardbaar vinden (gemiddelde score van 3,13); zie Tabel B20 in Bijlage B.

Deze resultaten laten zien dat de ondervraagden overwegend negatief staan ten aanzien van het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan. Van de ondervraagden vindt ruim tweederde (69%) het een heel slecht plan, 86% vindt

het plan onaanvaardbaar en 8 op de 10 ondervraagden (79%) is bereid een petitie tegen het plan te ondertekenen of zegt dit al gedaan te hebben.

3.4 In hoeverre leeft het CO₂ plan?

Bij het begin van de enquête wist men nog niet dat deze ging over het CO₂ plan. Op dit moment zegt 14% van de Barendrechters spontaan dat het CO₂ plan van invloed is op hun tevredenheid met de woonomgeving (84 % van de ondervraagden is tevreden tot heel tevreden met de woonomgeving). Vooral Barendrechters die verwachten dat hun woonomgeving er in de komende jaren op achteruit zal gaan (dit is 32% van alle ondervraagden), noemen relatief vaak spontaan het CO₂ plan (33% van deze groep) als (een van de) reden(en) hiervoor. Op directe vragen over de mate waarin het plan mensen bezighoudt zegt viervijfde van de Barendrechters (80%) het CO₂ plan persoonlijk tamelijk of zeer belangrijk te vinden. Tweederde (65%) praat af en toe met anderen over het plan en een vijfde (22%) doet dit vaak. Bijna een kwart (24%) maakt zich “vaak” zorgen over het CO₂ plan, bijna de helft (48%) “af en toe” en ruim een kwart (27%) maakt zich “nooit” zorgen over het plan. Al met al is het duidelijk dat het CO₂ plan behoorlijk leeft onder Barendrechters. Gedetailleerde gegevens die deze conclusie onderbouwen zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B21-B26).

Spontaan noemen van het CO₂ plan

Om goed in kaart te brengen in welke mate het CO₂ plan leeft is de enquête niet aan de ondervraagden geïntroduceerd als een enquête over het plan om in de regio Barendrecht CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan, maar werd deze geïntroduceerd als een enquête over “tevredenheid met uw woonomgeving en een plan dat momenteel speelt in de regio dat mogelijk iets toevoegt of afdoet aan uw tevredenheid met uw woonomgeving”. Daarna werd hen gevraagd aan te geven in hoeverre zij tevreden of ontevreden zijn met hun woonomgeving. Het doel van deze procedure was om oververtegenwoordiging van Barendrechters met een uitgesproken mening over het CO₂ plan te voorkomen. Immers, als direct in het begin van de enquête werd gevraagd naar het CO₂ plan, dan hadden inwoners van Barendrecht die zich sterk betrokken voelen bij het onderwerp waarschijnlijk deelgenomen, terwijl inwoners die zich minder betrokken voelen bij het CO₂ plan mogelijk minder geneigd zouden zijn tot deelname aan het onderzoek. De meningen in de enquête zouden in dat geval geen goede afspiegeling zijn van de meningen in de totale populatie. Door te vragen naar tevredenheid met de woonomgeving is deze mogelijkheid uitgesloten en levert het onderzoek meer valide resultaten op. Door de ondervraagden vervolgens te vragen naar hun verwachting over of de woonomgeving er de komende 5 jaar op vooruit of op achteruit zal gaan (of gelijk zal blijven) en hen te laten toelichten waarom ze dat verwachten, is het mogelijk om in kaart te brengen hoe vaak mensen het CO₂ plan spontaan noemen (als indicator van de mate waarin het plan onder Barendrechters leeft).

Uit de resultaten blijkt dat ruim viervijfde van de ondervraagden (84%) tevreden tot heel tevreden is over hun woonomgeving. Ruim de helft (54%) zegt te verwachten dat hun woonomgeving in de komende 5 jaar gelijk zal blijven en eenderde (32%) geeft aan te verwachten dat de woonomgeving er op achteruit zal gaan. Tenslotte verwacht 14% van de ondervraagden dat hun woonomgeving er op vooruit zal gaan (voor exacte percentages en overige resultaten ten aanzien van deze vragen, zie Tabellen B21 en B22 in Bijlage B).

Daarna werd aan ondervraagden gevraagd *waarom* ze denken dat hun woonomgeving er in de komende 5 jaar op vooruit zal gaan/op achteruit zal gaan/gelijk zal blijven (vraag afhankelijk van het antwoord dat ondervraagden gaven). Deze vraag was bedoeld om in kaart te brengen hoeveel mensen het CO₂ plan spontaan zouden noemen, als indicatie waarin het onderwerp leeft. De antwoorden die de ondervraagden gaven werden door de enquêteurs van TNS NIPO in voorgestructureerde antwoordcategorieën ondergebracht. Een van de antwoordcategorieën was: “CO₂ (CO₂ afvangen, CO₂ transport/vervoer, CO₂ opslag, broeikasgas, Shell, leeg aardgasveld, Minister Cramer, Minister van der Hoeven)”. Overige antwoordcategorieën waren onder andere ‘de openbare ruimte’, ‘het voorzieningenniveau’, ‘andere buurtbewoners’ en ‘verkeer en vervoer’ (voor details zie Bijlage D).

De vragen over tevredenheid met de woonomgeving waren bedoeld om in kaart te brengen hoeveel mensen het CO₂ plan *spontaan* zouden noemen, als indicatie waarin het onderwerp leeft. Dat wil zeggen, op dit moment in de enquête hadden de ondervraagden geen idee dat het een eigenlijk een onderzoek naar het CO₂ plan betrof. Na de vragen over tevredenheid met de woonomgeving werd namelijk pas aan de ondervraagden duidelijk gemaakt dat er vragen zouden volgen over het CO₂ plan. De mate waarin de ondervraagden het CO₂ plan spontaan noemen, dus zonder dat hier door de enquêteur naar is gevraagd, is een belangrijke indicator van de mate waarin het CO₂ plan leeft.

Uit de resultaten komt naar voren dat 14% van alle ondervraagden het CO₂ plan spontaan noemt in hun toelichting over de verwachte ontwikkeling van hun woonomgeving. Zoals uit Tabel 7 blijkt is dit percentage opvallend hoger onder degenen die verwachten dat hun woonomgeving er in de komende 5 jaar op achteruit zal gaan (33%) dan onder ondervraagden die verwachten dat hun woonomgeving er op vooruit zal gaan of gelijk zal blijven (respectievelijk 0% en 6%). Ter vergelijking, een iets hoger percentage ondervraagden (38%) noemt ‘andere buurtbewoners’ (omgang met buurtbewoners, burens, nieuwe bewoners, hangjongeren) in hun toelichting op waarom zij verwachten dat hun woonomgeving er in de komende 5 jaar op achteruit zal gaan. Andere redenen (bijvoorbeeld criminaliteit en stadsvernieuwing) worden veel minder vaak genoemd (percentages “genoemd” minder dan 16%).

Tabel 7. Percentages voor hoe vaak het CO₂ plan spontaan genoemd wordt.

Verwachte ontwikkeling woonomgeving in de komende 5 jaar (aantal ondervraagden)	Percentage
1. Vooruit (N = 105)	0,0%
2. Achteruit (N = 250)	33,2%
3. Zal gelijk blijven (N = 423)	5,7%

Directe vragen

Het CO₂ plan wordt dus door eenderde spontaan genoemd als reden waarom de woonomgeving er in de komende 5 jaar op achteruit zal gaan, maar ook als er directer naar gevraagd wordt blijkt het CO₂ plan behoorlijk te leven. Tabel 8 laat zien dat 4 op de 5 ondervraagden (80%) het CO₂ plan persoonlijk tamelijk of heel belangrijk vindt. Voor slechts 5% is het plan volstrekt onbelangrijk. Daarnaast geeft tweederde (65%) aan af en toe met anderen over het CO₂ plan te praten en geeft ruim 1 op de 5 ondervraagden (22%) aan het er vaak over te hebben. Tenslotte geeft bijna de helft van de ondervraagden (48%) aan zich af en toe zorgen te maken over het CO₂ plan en zegt bijna een kwart van de ondervraagden (24%) zich vaak zorgen te maken. Slechts een kwart van de ondervraagden (27%) maakt zich nooit zorgen over het CO₂ plan.

Tabel 8. Indicatoren van de mate waarin het CO₂ plan leeft.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Het CO ₂ plan is een onderwerp dat de één belangrijker vindt dan de ander. Hoe belangrijk is het CO ₂ plan voor u persoonlijk?	1. Volstrekt onbelangrijk	5,0%
	2. Tamelijk onbelangrijk	15,3%
	3. Tamelijk belangrijk	43,4%
	4. Zeer belangrijk	36,4%
Hoe vaak praat u met anderen over het CO ₂ plan?	1. Nooit	12,4%
	2. Af en toe	65,4%
	3. Vaak	22,2%
Maakt u zich wel eens zorgen over het CO ₂ plan?	1. Nooit	27,3%
	2. Af en toe	48,3%
	3. Vaak	24,4%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B24-B26 in Bijlage B.

3.5 Het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO₂ plan en vertrouwen in betrokken partijen

Ruim viervijfde van de ondervraagde Barendrechters vindt dat de inwoners van Barendrecht (85%) en de gemeente Barendrecht (82%) te weinig invloed hebben als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan. Ook vindt bijna 9 op de 10 Barendrechters (88%) dat Shell te veel invloed heeft in het besluitvormingsproces en vindt bijna driekwart (74%) dat de landelijke overheid te veel invloed heeft. Bijna 9 op de 10 Barendrechters (86%) vindt dat de besluitvorming over het CO₂ plan tamelijk of heel oneerlijk verloopt. Ook heeft meer dan de helft van de Barendrechters (55%) helemaal geen vertrouwen in diegenen die uiteindelijk de beslissing nemen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan (35% heeft “een beetje” vertrouwen in deze beslissers en 10% heeft “behoorlijk wat” of “heel veel” vertrouwen). Ruim tweederde (69%) van de Barendrechters vertrouwt de gemeente Barendrecht behoorlijk of helemaal als het gaat om het CO₂ plan, een percentage dat ongeveer gelijk is aan dat voor de Stichting CO₂isNEE. Slechts een kleine minderheid vertrouwt Shell (14%) of de landelijke overheid (12%) behoorlijk of helemaal. Milieuorganisaties, Milieudienst Rijnmond (DCMR) en wetenschappers worden duidelijk meer vertrouwd dan de landelijke overheid en Shell, maar minder dan de gemeente Barendrecht en de Stichting CO₂isNEE. Gedetailleerde gegevens zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B27-B34).

Waargenomen invloed van partijen

Ondervraagden werd gevraagd hoe het volgens hen zat met de invloed van diverse partijen als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan. De volgorde waarin naar partijen werd gevraagd varieerde systematisch (dat wil zeggen: om volgorde effecten uit te sluiten kregen de ondervraagden de vragen willekeurig in een van de drie vooraf bepaalde volgordes voorgelegd). De serie vragen werd geïntroduceerd met: “Zoals u wellicht weet zijn er meerdere partijen en organisaties betrokken bij het plan om CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan in de regio Barendrecht, waaronder de gemeente Barendrecht, de landelijke overheid, Shell, de inwoners van Barendrecht, en de milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR”. Daarna werd afzonderlijk gevraagd hoe het volgens hen zat met de invloed van deze partijen als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan.

Uit de resultaten blijkt dat ruim viervijfde van de ondervraagden vindt dat inwoners van Barendrecht (85%) en de gemeente Barendrecht (82%) te weinig invloed hebben als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan. Ook vinden bijna 9 op de 10 Barendrechters (88%) dat Shell te veel invloed heeft in het besluitvormingsproces en vindt bijna driekwart (74%) dat de landelijke overheid te veel invloed heeft (zie Tabel 9).

Tabel 9. Invloed van partijen op de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan.*

Partij	1. Te veel invloed	2. Precies goed	3. Te weinig invloed
Inwoners van Barendrecht	3,7%	11,6%	84,7%
De gemeente Barendrecht	4,6%	13,3%	82,2%
De landelijke overheid	74,1%	14,4%	11,5%
Milieudienst Rijnmond (DCMR)**	21,9%	26,8%	51,3%
Shell	87,6%	9,7%	2,7%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabel B27 in Bijlage B.

** Bij de vraag over de Milieudienst Rijnmond (DCMR) konden ondervraagden ook kiezen uit een vierde antwoordcategorie, namelijk "Ik wist niet dat Milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR bij het CO₂ plan betrokken is". In totaal kozen 240 ondervraagden voor deze optie.

Eerlijkheid van het besluitvormingsproces en vertrouwen in besluitvormers

Bijna 8 op de 10 ondervraagden (86%) vindt dat de besluitvorming over het CO₂ plan tamelijk of heel oneerlijk verloopt. Ook heeft meer dan de helft van de ondervraagden (55%) helemaal geen vertrouwen in diegenen die uiteindelijk de beslissing nemen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan. 10% van de ondervraagden geeft aan behoorlijk wat of heel veel vertrouwen te hebben in diegenen die uiteindelijk de beslissing nemen (zie Tabel 10).

Tabel 10. Waargenomen eerlijkheid van het besluitvormingsproces en vertrouwen in besluitvormers.*

Vraag	Antwoord	Percentage
Hoe eerlijk of oneerlijk verloopt de besluitvorming over het CO ₂ plan volgens u?	1. Heel eerlijk	0,9%
	2. Tamelijk eerlijk	12,7%
	3. Tamelijk oneerlijk	41,5%
	4. Heel oneerlijk	44,9%
Hebt u vertrouwen in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO ₂ afvang, transport en opslag plan in de regio Barendrecht?	1. Helemaal niet	55,4%
	2. Een beetje	34,5%
	3. Behoorlijk wat	8,3%
	4. Heel veel vertrouwen	1,8%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B28 en B29 in Bijlage B.

Vertrouwen in partijen die betrokken zijn bij het CO₂ plan

In de enquête werd aan ondervraagden ook gevraagd naar hun vertrouwen in zes specifieke partijen die bij het CO₂ plan betrokken zijn. Er waren zes versies van de vragenlijst en elke versie bevatte één vertrouwensvraag over 1 van de 6 partijen. Ondervraagden werden willekeurig aan één van deze versies toegewezen. In Tabel 11 staan de partijen waar naar gevraagd werd en de resultaten voor het vertrouwen dat ondervraagden in deze partijen hebben weergegeven.

Uit de resultaten komt duidelijk naar voren dat met een gemiddelde score van 3,06 (op een schaal van 1 = *de partij wordt helemaal niet vertrouwd* tot 4 = *de partij wordt helemaal vertrouwd*) de gemeente Barendrecht van de zes partijen het meeste vertrouwd wordt. Ruim 4 op de 10 ondervraagden (42%) geven aan de gemeente Barendrecht helemaal te vertrouwen, terwijl nog eens ruim een kwart (28%) de gemeente behoorlijk vertrouwt. Ondervraagden hebben het minste vertrouwen in de landelijke overheid en Shell (met gemiddelde scores van respectievelijk 1,57 en 1,60). Slechts een kleine minderheid heeft behoorlijk of veel vertrouwen in Shell (14%) of de landelijke overheid (12%). Milieuorganisaties, Milieudienst Rijnmond (DCMR) en wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en opslag worden significant minder vertrouwd dan de gemeente Barendrecht, maar meer dan de landelijke overheid en Shell (zie ook Bijlage B, Tabel B31). Percentages en gemiddelden zijn weergegeven in Tabel 11.

Tabel 11. Vertrouwen in partijen die betrokken zijn bij het CO₂ plan.*

Partij	1.	2.	3.	4.	Gemiddelde
	Helemaal niet	Een beetje	Behoorlijk	Helemaal	
De gemeente Barendrecht	5,8%	24,5%	28,1%	41,7%	3,06
De landelijke overheid	57,0%	31,3%	9,4%	2,3%	1,57
Shell	57,9%	28,0%	10,3%	3,7%	1,60
Milieuorganisaties	16,1%	42,6%	32,3%	9,0%	2,34
Milieudienst Rijnmond (DCMR)	19,4%	42,7%	26,2%	11,7%	2,30
Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag	18,7%	49,6%	22,0%	9,8%	2,23

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B30 en B31 in Bijlage B.

Het lijkt er dus op dat de partij die het meeste vertrouwd wordt – de gemeente Barendrecht – in de ogen van de ondervraagden te weinig invloed heeft op de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan, terwijl partijen die het minst vertrouwd worden – de landelijke overheid, Shell – in de ogen van de ondervraagden te veel invloed hebben. Het vele vertrouwen in de gemeente Barendrecht zou ermee te maken kunnen hebben dat de ondervraagden het idee hebben dat de gemeente de belangen van de lokale bevolking betreffende het CO₂ plan deelt en vertegenwoordigt. In de enquête is daarom ook gevraagd of de ondervraagden verwachten dat partijen een voor- of tegenstander van het CO₂ plan zijn. Hieruit kwam inderdaad naar voren dat de meeste mensen (87%) denken dat de gemeente Barendrecht een tegenstander van het CO₂ plan is (voor details zie Tabel B32 in Bijlage B). Hoewel dit suggereert dat het vertrouwen in de gemeente Barendrecht te maken heeft met het idee dat de gemeente de belangen van de lokale bevolking betreffende het CO₂ plan vertegenwoordigt, is het goed om te vermelden dat een dergelijk verband niet statistisch is vast te stellen door middel van chi-kwadraat toets. Dit heeft te maken met de beperkte spreiding op het verwachte standpunt van de gemeente

(vrijwel alle ondervraagden denken namelijk dat de gemeente een tegenstander van het plan is) en de beperkte spreiding op de mate van vertrouwen in de gemeente (vrijwel alle ondervraagden vertrouwen de gemeente in sterke mate). Hierdoor wordt de statistische aanname voor een chi-kwadraat toets van een minimale celgrootte van 5 geschonden.

Tenslotte werd aan alle ondervraagden nog de vraag gesteld of ze van de Stichting CO₂isNEE weten en zo ja, in hoeverre ze deze partij vertrouwen als het gaat om het CO₂ plan (zie Bijlage B, Tabellen B33 en B34). Uit de resultaten blijkt dat ruim driekwart van de ondervraagden (77%) bekend is met de Stichting CO₂isNEE. Ook laten de resultaten zien dat de Stichting CO₂isNEE vrij veel vertrouwen onder deze ondervraagden geniet (gemiddelde score van 3,10 op een schaal van 1 = *de partij wordt helemaal niet vertrouwd* tot 4 = *de partij wordt helemaal vertrouwd*, wat vergelijkbaar is met het vertrouwen in de gemeente Barendrecht en aanzienlijk hoger is dan het vertrouwen in de landelijke overheid en in Shell).

3.6 Verwachtingen over en aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing

Bijna driekwart van de ondervraagde Barendrechters (73%) verwacht dat er besloten wordt om wel CO₂ onder Barendrecht op te slaan, terwijl ruim een kwart (27%) verwacht dat de beslissing zal luiden dat er geen CO₂ opslag onder Barendrecht zal gaan plaatsvinden. Ruim een op de vijf ondervraagden (22%) zegt het uiteindelijke besluit "zeker niet" te accepteren ongeacht hoe dit besluit zal luiden en 16% geeft aan dit besluit "waarschijnlijk niet" te zullen accepteren. Aan de andere kant zegt ruim een achtste (14%) zeker bereid te zijn het uiteindelijke besluit te accepteren en is een kwart (25%) daar waarschijnlijk wel toe bereid. De overige 23% twijfelt over de eigen bereidheid om de uiteindelijke beslissing te accepteren. Gedetailleerde gegevens zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B35 en B36).

Verwachtingen over de uiteindelijke beslissing

De ondervraagden werd gevraagd naar hun verwachting over hoe de uiteindelijke beslissing over CO₂ opslag onder Barendrecht zal luiden. Zoals in Tabel 12 staat weergegeven verwacht bijna driekwart van de ondervraagden (73%) dat er besloten wordt om wel CO₂ onder Barendrecht op te slaan, terwijl ruim een kwart (27%) verwacht dat de beslissing zal luiden dat er geen CO₂ opslag onder Barendrecht zal plaatsvinden.

Tabel 12. Verwachting over hoe de uiteindelijke beslissing over CO₂ opslag onder Barendrecht zal luiden*

Antwoord	Percentage
1. Wel CO ₂ opslag	73,2%
2. Geen CO ₂ opslag	26,8%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabel B35 in Bijlage B.

Aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing

Ook werd de vraag gesteld in hoeverre men bereid is het uiteindelijke besluit over het doorgaan van het CO₂ plan te accepteren, ongeacht hoe dit besluit zal luiden. Zoals in Tabel 13 staat weergegeven geeft hierop ruim 1 op de 5 ondervraagden (22%) aan een dergelijk besluit zeker niet te accepteren en geeft 16% aan dit besluit waarschijnlijk niet te zullen accepteren. Aan de andere kant zegt ruim een achtste (14%) zeker bereid te zijn het uiteindelijke besluit te accepteren en is een kwart (25%) daar waarschijnlijk wel toe bereid. De overige 23% geeft aan hier misschien wel, maar misschien ook niet toe bereid te zijn.

Tabel 13. Antwoorden op de vraag “Als er binnenkort besloten wordt over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan, bent u dan bereid dit besluit te accepteren ongeacht hoe het besluit zal luiden?”*

Antwoord	Percentage
1. Zeker niet	22,3%
2. Waarschijnlijk niet	15,8%
3. Misschien wel, misschien niet	23,2%
4. Waarschijnlijk wel	25,1%
5. Zeker wel	13,6%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabel B36 in Bijlage B.

3.7 Informatie over het CO₂ plan: Informatievoorziening, informatiebehoefte en informatiebronnen

Tweederde van de ondervraagde Barendrechters (66%) is tevreden met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen. Een vergelijkbaar percentage (62%) heeft geen behoefte aan extra informatie over het CO₂ plan (24% heeft die informatiebehoefte duidelijk wel en 14% "een beetje"). Bijna de helft van de ondervraagden (47%) geeft aan de uitzending van Zembla van 28 maart 2010 over het CO₂ plan te hebben gezien, ruim een kwart (28%) geeft aan de uitzending van Netwerk van 6 april 2010 over het CO₂ plan in Barendrecht te hebben gezien en een kwart (25%) geeft aan wel eens naar het "Infopunt CO₂ opslag" in winkelcentrum Carnisse-Veste te zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen. Eén vijfde van de ondervraagden (21%) zegt wel eens naar een informatieavond van de gemeente Barendrecht in theater "Het Kruispunt" te zijn geweest en 10% van de ondervraagden zegt de website van Shell te hebben geraadpleegd als bron van informatie over het CO₂ plan. De uitzending van Zembla over het CO₂ plan heeft in de ogen van de ondervraagden relatief het meest geholpen bij het bepalen van de mening over het plan. Gedetailleerde gegevens zijn weergegeven in deze paragraaf en in Bijlage B (Tabellen B37-B43).

Informatievoorziening en informatiebehoefte

Tweederde van de ondervraagden (66%) zegt tevreden te zijn met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen. Een tiende (10%) is ontevreden en een kwart (24%) is niet ontevreden, maar ook niet tevreden. Met betrekking tot informatiebehoefte geeft ruim drievijfde (62%) aan geen behoefte te hebben aan extra informatie over het CO₂ plan, terwijl bijna een kwart (24%) dat wel heeft. De antwoordpercentages voor tevredenheid met de informatievoorziening en informatiebehoefte zijn weergegeven in Tabel 14.

Tabel 14. Tevredenheid met de informatievoorziening en informatiebehoefte.*

Vraag	Antwoord	Percentage
In hoeverre bent u tevreden met de mogelijkheden om aan informatie over het CO ₂ plan te komen?	1. Ontevreden	9,6%
	2. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden	24,4%
	3. Tevreden	66,0%
Hebt u behoefte aan extra informatie over het CO ₂ plan?	1. Ja	24,1%
	2. Een beetje	13,5%
	3. Nee	62,4%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabellen B37 en B38 in Bijlage B.

Verder werd aan ondervraagden nog de hypothetische situatie voorgelegd dat ze een folder met voor- en nadelen van het CO₂ plan in de brievenbus zouden ontvangen. Gemiddeld genomen geven ondervraagden aan dat het tamelijk waarschijnlijk is dat ze een dergelijke folder van het begin tot het einde zouden lezen (gemiddelde score van 4,23 op een schaal van 1 tot 5; zie Tabel 39 in Bijlage B). Uit de resultaten komt verder naar voren dat ondervraagden bij het lezen van de folder enigszins meer geïnteresseerd zouden zijn in de informatie over de nadelen (gemiddelde score van 4,14 op een schaal van 1 tot 5) dan in de informatie over de voordelen (gemiddelde score van 3,45 op een schaal van 1 tot 5; zie Tabel B39 in Bijlage B). Dit blijkt vooral sterk het geval te zijn bij ondervraagden die het CO₂ plan als heel of tamelijk slecht beoordelen (zie Bijlage B, Tabel B40).

Informatiebronnen

Voor enkele specifieke informatiebronnen werd aan de ondervraagden gevraagd of ze van de betreffende bron gebruik hadden gemaakt. Op basis van praktische overwegingen (met name het beperkt houden van de lengte van de enquête) is er een selectie gemaakt uit alle mogelijke informatiebronnen. Er is uiteindelijk voor gekozen om alleen bronnen op te nemen die specifiek informatie geven over het Barendrechtse CO₂ plan (en dus niet over CO₂ afvang, transport en opslag in het algemeen, bijvoorbeeld de website www.CO2afvangenopslag.nl) en er is voor gekozen om zo recent en concreet mogelijke informatiebronnen te selecteren (bijvoorbeeld wel de uitzending van Zembla over het CO₂ plan in Barendrecht, maar niet het Barendrechtse weekblad “de Schakel” omdat het dan onduidelijk is welke berichtgeving mensen precies over het CO₂ plan hebben gelezen). De informatiebronnen waar naar is gevraagd zijn op basis van deze procedure beperkt gebleven tot vijf stuks: (1) een informatieavond in theater “Het Kruispunt”, (2)

het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste, (3) de uitzending van Zembla van 28 maart over het CO₂ plan, (4) de uitzending van Netwerk van 6 april over het CO₂ plan en (5) de website van Shell. De resultaten staan weergegeven in Tabel 15.

Uit de resultaten blijkt dat bijna de helft van de ondervraagden (47%) de uitzending van Zembla van 28 maart 2010 over het CO₂ plan in Barendrecht heeft gezien. Daarmee is dit de meest gebruikte bron van informatie. Ruim een kwart van de ondervraagden (28%) geeft aan de uitzending van Netwerk van 6 april 2010 over het CO₂ plan in Barendrecht te hebben gezien. Ook zegt een kwart (25%) wel eens naar het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste te zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen. Verder geeft een vijfde van de ondervraagden (21%) aan wel eens naar een informatieavond van de gemeente in “Het Kruispunt” te zijn geweest. De website van Shell is door de minste mensen geraadpleegd als bron van informatie over het CO₂ plan (10%).

Gemiddeld genomen werd door de ondervraagden gebruik gemaakt van iets meer dan 1 (1,29 om precies te zijn) van de 5 geselecteerde informatiebronnen. Ongeveer drietiende (31%) van de ondervraagden heeft geen van deze bronnen geraadpleegd. Minder dan 1% van de ondervraagden geeft aan alle vijf de bronnen te hebben geraadpleegd (zie Tabel B42 in Bijlage B).

Tabel 15. Gebruik van informatiebronnen.*

Vraag	Ja	Nee
Bent u wel eens naar een informatieavond van de gemeente in theater “Het Kruispunt” geweest?	21,1%	78,9%
Bent u wel eens naar het “Infopunt CO ₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste geweest om informatie over het CO ₂ plan te krijgen?	24,7%	75,3%
Hebt u op zondagavond 28 maart de televisie-uitzending van Zembla over het CO ₂ plan in Barendrecht gezien?	46,9%	53,1%
Hebt u op dinsdagavond 6 april de televisie-uitzending van Netwerk over het CO ₂ plan in Barendrecht gezien?	28,2%	71,8%
Bent u wel eens op de website van Shell geweest om informatie over het CO ₂ plan te krijgen?	9,9%	90,1%

* Percentages in deze tabel zijn berekend over alle ondervraagden die de vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. Het kan voorkomen dat enkele ondervraagden geen antwoord hebben gegeven op de vraag. Resultaten inclusief (aantallen en percentages) non-respons zijn weergegeven in Tabel B41 in Bijlage B.

Nadat de ondervraagden hadden aangegeven welke van de vijf informatiebronnen zij hadden geraadpleegd, werd aan ondervraagden die één informatiebron hadden geraadpleegd gevraagd in hoeverre de informatie die ze via deze informatiebron verkregen hen heeft geholpen bij het bepalen van hun mening over het CO₂ plan (1 = *heel erg*, 2 = *een beetje*, 3 = *helemaal niet*). Bij ondervraagden die twee of meer informatiebronnen hebben geraadpleegd werd deze vraag ook gesteld, alleen pas nadat zij hadden aangegeven welke informatiebron hen het meest geholpen had bij het bepalen van een mening. Er werd in dit geval dus alleen een vraag gesteld over de voor hen belangrijkste informatiebron. De gemiddelden per informatiebron staan weergegeven in Tabel 16. Uit de resultaten komt naar voren dat de informatiebronnen de ondervraagden gemiddeld genomen een beetje geholpen hebben bij het bepalen van hun mening over het CO₂ plan. De Zembla uitzending van zondagavond 28 maart heeft in de ogen van de ondervraagden relatief het meest geholpen bij het bepalen van de eigen mening over het CO₂ plan.

Tabel 16. Gemiddelden op de vraag "U noemde net <informatiebron>. Hoe zeer hielp de informatie die u hier kreeg bij het bepalen van uw mening over het CO₂ plan?" (1 = *heel erg*, 2 = *een beetje*, 3 = *hielp helemaal niet*).

Informatiebron	Gemiddeld nut van informatie (aantal ondervraagden)
Een informatieavond in "Het Kruispunt"	2,13 (N = 89)
Het "Infopunt CO ₂ opslag"	2,03 (N = 87)
Zembla	1,87 (N = 268)
Netwerk	2,00 (N = 72)
De website van Shell	2,13 (N = 30)

Noot. Voor ondervraagden die meer dan één informatiebron geraadpleegd hebben (N = 321) had deze vraag betrekking op de informatiebron die volgens hen het meest hielp bij het bepalen van hun mening (ondervraagden werd eerst gevraagd deze bron aan te geven, waarna de vraag gesteld werd).

3.8 Verbanden

In deze paragraaf wordt gekeken in hoeverre de waardering van de ondervraagden betreffende het CO₂ plan (dat wil zeggen, het antwoord op de vraag "Hoe goed of slecht vindt u het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan?") verband houdt met:

- Bekendheid met het CO₂ plan
- Opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan
- De mate waarin het CO₂ plan onder Barendrechters leeft
- Informatievoorziening over het CO₂ plan
- Oordelen over het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO₂ plan
- Achtergrondvariabelen zoals sekse, leeftijd, opleidingsniveau etc.

Gedetailleerde informatie over de getoetste verbanden is opgenomen in Bijlage C.^{4,5} Belangrijk om te benadrukken is dat voor alle getoetste verbanden geldt dat als er een statistisch verband is tussen twee variabelen, dit niet per se iets zegt over de richting van het verband. Het kan namelijk zijn dat Variabele A van invloed is op Variabele B, maar het kan ook zijn dat Variabele B van invloed is op Variabele A. Stel bijvoorbeeld dat mensen die de Zembla uitzending van 28 maart over het Barendrechtse CO₂ plan hebben bekeken het CO₂ plan negatiever beoordelen dan mensen die de uitzending niet hebben bekeken, dan is daarmee niet bewezen dat de Zembla uitzending een negatievere waardering van het CO₂ plan heeft veroorzaakt. Het is namelijk ook mogelijk dat vooral de mensen die het CO₂ plan al heel slecht vinden—meer dan mensen die het plan neutraal of positief beoordelen—de Zembla uitzending interessant vonden om te bekijken. Kortom, een statistisch verband impliceert niet noodzakelijkerwijs dat er ook sprake is van een *oorzakelijk* verband.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en de mate waarin men bekend zegt te zijn met het plan

Er is geen verband³ tussen de bekendheid met het CO₂ plan en hoe men het plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C1). Ondervraagden die zeggen een beetje van het plan te weten zijn gemiddeld even negatief over het plan (met een gemiddelde score van 1,55 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) als ondervraagden die zeggen behoorlijk wat van het CO₂ plan te weten (met een gemiddelde score van 1,45 op deze schaal).

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en hun opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan

Er is geen verband tussen de wenselijkheid van maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C2). Uit de resultaten zoals beschreven in Paragraaf 3.2 blijkt dat tweederde van de ondervraagden (67%) maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan zeer wenselijk vinden. Deze ondervraagden zijn echter even negatief over het CO₂ plan (gemiddelde score van 1,49 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) als ondervraagden die dergelijke maatregelen een beetje wenselijk (gemiddelde score van 1,55) of helemaal niet wenselijk vinden (gemiddelde score van 1,36).

⁴ Wanneer in de tekst gesproken wordt over ‘geen verband’ dan betekent dit dat er geen statistisch significant verband is tussen twee variabelen. Zie Bijlage C voor een toelichting van de gebruikte statistische toetsen en de gehanteerde criteria.

⁵ Bij het benoemen van de sterkte van verbanden (‘zwak’, ‘middelmatig’ en ‘sterk’) is uitgegaan van de criteria zoals geformuleerd door Cohen (1988), zoals ook toegelicht in Bijlage C.

Er is een “zwak”⁵ verband tussen hoe waarschijnlijk men het acht dat het Barendrechtse CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C3). Ondervraagden die het heel waarschijnlijk of een beetje waarschijnlijk vinden dat het CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan zijn gemiddeld iets minder negatief over het plan (gemiddelde scores van resp. 1,63 en 1,56 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die dit helemaal niet waarschijnlijk vinden (gemiddelde score van 1,35). Kortom, hoe waarschijnlijker mensen het vinden dat het CO₂ plan helpt bij het tegengaan van de opwarming van de aarde, hoe minder negatief hun waardering van het plan is.

Er is een “sterk”⁵ verband tussen hoe waarschijnlijk men het vindt dat het CO₂ plan leidt tot een waardedaling van huizen in Barendrecht en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C4). Dit verband is niet sterker of zwakker voor huizeigenaren of huurders (zie Bijlage C, Tabel C4, voetnoot 2). Uit eerder gerapporteerde resultaten (zie Paragraaf 3.2) blijkt dat ruim 7 op de 10 ondervraagden (72%) het waarschijnlijk vinden dat, mocht het CO₂ plan doorgaan, de huizen in Barendrecht in waarde zullen dalen. Deze ondervraagden zijn gemiddeld negatiever over het CO₂ plan (gemiddelde score van 1,29 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die een daling van de waarde van huizen een beetje waarschijnlijk vinden (gemiddelde score van 1,84) en mensen die dit helemaal niet waarschijnlijk vinden (gemiddelde score van 2,94). Kortom, hoe waarschijnlijker men het vindt dat het CO₂ plan zorgt voor een waardedaling van huizen in Barendrecht, hoe negatiever men het plan waardeert.

Er is ook een sterk verband tussen de inschatting van de veiligheid van CO₂ transport in de regio Barendrecht en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C5). Met een gemiddelde score van 2,53 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed* zijn ondervraagden die denken dat CO₂ transport volkomen veilig is gemiddeld minder negatief over het CO₂ plan dan ondervraagden die denken dat het tamelijk veilig is (gemiddelde score van 1,85) en dan de mensen die denken dat het tamelijk onveilig (gemiddelde score van 1,30) of zeer onveilig (gemiddelde score van 1,08) is. Kortom, hoe onveiliger het transporteren van CO₂ wordt ingeschat, hoe negatiever men het CO₂ plan beoordeelt.

Er is een vergelijkbaar (sterk) verband tussen de inschattingen van de veiligheid van CO₂ opslag onder Barendrecht en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C6). Ondervraagden die denken dat CO₂ opslag volkomen veilig is beoordelen het CO₂ plan gemiddeld minder negatief (gemiddelde score van 2,94 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die denken dat CO₂ opslag tamelijk veilig is (gemiddelde score van 2,52). Ondervraagden die denken dat CO₂ opslag tamelijk onveilig of zeer onveilig zijn het meest negatief over het CO₂ plan (gemiddelde score van resp. 1,48 en 1,08). Dus, men beoordeelt het CO₂ plan negatiever naarmate men denkt dat CO₂ opslag (en transport) onveilig is.

⁵ Bij het benoemen van de sterkte van verbanden (‘zwak’, ‘middelmatig’ en ‘sterk’) is uitgegaan van de criteria zoals geformuleerd door Cohen (1988), zoals ook toegelicht in Bijlage C.

Tenslotte is er een “middelmatig”⁵ verband tussen de inschatting van hoe wetenschappers de veiligheid van het CO₂ plan beoordelen en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C7). Ruim viervijfde van de ondervraagden (84%) denkt dat wetenschappers van mening verschillen als het gaat om de veiligheid van het CO₂ plan (zie Paragraaf 3.2). Met een gemiddelde score van 1,45 (op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) beoordelen deze ondervraagden het CO₂ plan negatiever dan ondervraagden die denken dat wetenschappers het er over eens zijn dat het CO₂ plan veilig is (gemiddelde score van 2,29), maar iets minder negatief dan ondervraagden die denken dat wetenschappers het eens zijn dat het CO₂ plan *onveilig* is (gemiddelde score van 1,19).

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en de mate waarin het CO₂ plan leeft

Er is een sterk verband tussen hoe belangrijk men het CO₂ plan persoonlijk vindt en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C8). Ondervraagden die het plan volstrekt onbelangrijk of tamelijk onbelangrijk vinden zijn minder negatief over het plan (gemiddelde scores van resp. 2,11 en 2,16 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die het plan tamelijk belangrijk vinden (gemiddelde score van 1,53). Zij die zeggen dat het CO₂ plan voor hen persoonlijk zeer belangrijk is zijn nog negatiever (gemiddelde score van 1,12). Hieruit blijkt dat hoe belangrijker men het CO₂ plan persoonlijk vindt, hoe negatiever men het plan beoordeelt.

Er is een “middelmatig”⁵ verband tussen hoe vaak men zegt met anderen over het CO₂ plan te praten en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C9). Ondervraagden die het nooit over het CO₂ plan hebben beoordeeld het CO₂ plan gemiddeld genomen minder negatief (gemiddelde score van 1,86 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die het er af en toe met anderen over hebben (gemiddelde score van 1,53) en dan ondervraagden die het er vaak over hebben (gemiddelde score van 1,21). Kortom, hoe vaker men met anderen over het CO₂ plan praat, hoe negatiever men dit plan beoordeelt.

Er is een vergelijkbaar (sterk) verband tussen de mate waarin de ondervraagden zich zorgen maken over het CO₂ plan en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C10). Ondervraagden die aangeven zich nooit zorgen te maken over het CO₂ plan beoordelen het CO₂ plan minder negatief (gemiddelde score van 2,11 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die zich af en toe (gemiddelde score van 1,38) en vaak (gemiddelde score van 1,08) zorgen maken. Naarmate mensen zich vaker zorgen maken over het CO₂ plan zijn zij dus negatiever over het plan.

⁵ Bij het benoemen van de sterkte van verbanden (‘zwak’, ‘middelmatig’ en ‘sterk’) is uitgegaan van de criteria zoals geformuleerd door Cohen (1988), zoals ook toegelicht in Bijlage C.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en hun oordelen over het besluitvormingsproces

Er is een sterk verband tussen hoe eerlijk of oneerlijk men vindt dat het besluitvormingsproces over het CO₂ plan verloopt en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C11). Van de ondervraagden geeft 86% aan dat het besluitvormingsproces in hun ogen tamelijk of heel oneerlijk verloopt (zie Paragraaf 3.5). Deze twee groepen zijn ook negatiever over het CO₂ plan (gemiddelde scores van respectievelijk 1,56 en 1,15 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan de mensen die vinden dat het besluitvormingsproces tamelijk eerlijk (gemiddelde score van 2,42) of heel eerlijk (gemiddelde score van 3,33) verloopt. Hoe oneerlijker men het besluitvormingsproces over het CO₂ plan vindt, hoe negatiever men het CO₂ plan beoordeelt.

Er is ook een sterk verband tussen het vertrouwen dat men heeft in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C12). Ruim de helft van de ondervraagden (55%, zie Paragraaf 3.5) heeft helemaal geen vertrouwen in de beslissers en deze groep is ook het minst positief over het plan (gemiddelde score van 1,17 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*). Ondervraagden die een beetje vertrouwen hebben zijn iets minder negatief (gemiddelde score van 1,66), ondervraagden die behoorlijk wat vertrouwen hebben zijn nog minder negatief (gemiddelde score van 2,62) en ondervraagden die heel veel vertrouwen hebben staan enigszins positief tegenover het CO₂ plan (gemiddelde score van 3,23). Hoe minder vertrouwen men heeft in diegenen die over het CO₂ plan beslissen, hoe negatiever men het CO₂ plan beoordeelt.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en informatievoorziening

Er is een zwak verband tussen tevredenheid met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C13). Zoals uit eerdere resultaten blijkt (zie Paragraaf 3.7) is tweederde van ondervraagden (66%) tevreden met de mogelijkheden om aan informatie te komen. Deze groep ondervraagden beoordeelt het CO₂ plan gemiddeld genomen iets minder negatief (gemiddelde score van 1,57 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die ontevreden (gemiddelde score van 1,27) of niet ontevreden, maar ook niet tevreden (gemiddelde score van 1,38) zeggen te zijn over de mogelijkheden om aan informatie te komen. Hoe meer tevreden men is over de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen, hoe minder negatief met het plan beoordeelt.

Ook zijn er (veelal zwakke) verbanden tussen de informatiebronnen die men zegt te hebben geraadpleegd en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabellen C14-C18). De televisie uitzending van Zembla op 28 maart is de meest geraadpleegde informatiebron (bekeken door 47% van de ondervraagden; zie Paragraaf 3.7, Tabel 15). Ondervraagden die aangeven deze uitzending te hebben gezien zijn gemiddeld negatiever over het CO₂ plan (gemiddelde score van 1,33 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht*

tot 5 = *heel goed*) dan ondervraagden die deze uitzending niet hebben gezien (gemiddelde score van 1,66). Het gaat hier om een middelmatig verband (zie Bijlage C, Tabel C14). De Netwerk uitzending van 6 april laat een klein verband in vergelijkbare richting zien, hoewel dit programma door minder mensen is bekeken (namelijk door 28% van de ondervraagden, zie Paragraaf 3.7, Tabel 15). Ondervraagden die aangeven de Netwerk uitzending te hebben gezien zijn gemiddeld iets negatiever over het CO₂ plan (gemiddelde score van 1,31) dan ondervraagden die deze uitzending niet hebben gezien (gemiddelde score van 1,59), zie ook Tabel C15 in Bijlage C. Verder is er een zwak verband tussen informatieavonden in “Het Kruispunt” en waardering van het CO₂ plan dat laat zien dat ondervraagden die zeggen hierbij aanwezig te zijn geweest gemiddeld iets negatiever tegenover het CO₂ plan staan (gemiddelde score van 1,24) dan ondervraagden die niet bij een informatieavond zeggen te zijn geweest (gemiddelde score van 1,56), zie ook Tabel C16 in Bijlage C. Er is een omgekeerd (zwak) verband tussen het raadplegen van de website van Shell en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C17). Ondervraagden die wel eens de website van Shell zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen (10% van de ondervraagden, zie Paragraaf 3.7, Tabel 15) zijn gemiddeld iets minder negatief over het plan (gemiddelde score van 1,73) dan mensen die deze website nooit hebben bezocht (gemiddelde score van 1,48). Tenslotte is er geen verband tussen of men wel of niet naar het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste zegt te zijn geweest om aan informatie over het plan te komen en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C18).

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en achtergrondvariabelen

Er is een zwak verband tussen sekse en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C19). Mannen zijn gemiddeld iets minder negatief (gemiddelde score van 1,58 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) over het plan dan vrouwen (gemiddelde score van 1,41).

Ook is er een middelmatig verband tussen leeftijd van de ondervraagden en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C20). Ondervraagden van onder de 30 jaar oud zijn gemiddeld het minst negatief over het plan, terwijl 50-plussers het CO₂ plan gemiddeld het meest negatief beoordelen.

Er is geen verband tussen opleidingsniveau en hoe men het CO₂ plan waardeert; ondervraagden zijn behoorlijk negatief over het CO₂ plan, ongeacht het niveau van hun opleiding (zie Bijlage C, Tabel C21).

Ook is er geen verband tussen de wijk waarin men woont en hoe men het CO₂ plan waardeert (zie Bijlage C, Tabel C22). Ondervraagden uit Oud-Barendrecht (postcodegebieden 2991 en 2992) beoordelen het plan gemiddeld even negatief als ondervraagden uit de wijk Barendrecht-Carnisselande (postcodegebieden 2993 en 2994) en ondervraagden uit de Rhoonse wijk Portland (postcodegebied 3162).

Verder is er geen verband tussen het hebben van een koop- of huurwoning en de waardering van het CO₂ plan (zie Bijlage C, Tabel C23). Ondervraagden met een huurwoning zijn gemiddeld even negatief over het CO₂ plan (gemiddelde score van 1,50 op de schaal die loopt van 1 = *heel slecht* tot 5 = *heel goed*) als ondervraagden met een koopwoning (gemiddelde score van 1,50).

Tenslotte is er geen verband tussen de aanwezigheid van kinderen in het huishouden en de waardering van het CO₂ plan (zie Bijlage C, Tabel C24). Ondervraagden bij wie kinderen aanwezig zijn in het huishouden beoordelen het plan gemiddeld even negatief (gemiddelde score van 1,47) als ondervraagden bij wie geen kinderen in het huishouden aanwezig zijn (gemiddelde score van 1,54).

De sterkte van de getoetste verbanden zoals beschreven in deze paragraaf is samengevat in Tabel C25 in Bijlage C. Uit de resultaten komt onder andere duidelijk naar voren dat verbanden tussen de waardering van het CO₂ plan en achtergrondvariabelen (bijvoorbeeld variabelen zoals opleidingsniveau en of men in een huur- of koophuis woont) vaak ontbreken of zwak zijn. Ook zijn de verbanden met informatievoorziening relatief zwak. De sterkste verbanden vallen onder de categorieën ‘opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan’, ‘In hoeverre leeft het CO₂ plan?’ en ‘het besluitvormingsproces over het CO₂ plan’.

Bijlage A. Beschrijving van de steekproef en betrouwbaarheid van de resultaten

Zoals besproken in Hoofdstuk 2 (“Onderzoeksopzet”) is de enquête telefonisch afgenomen in vijf dagen, van 17 tot en met 21 mei 2010. De enquête is niet vooraf aangekondigd. In totaal hebben 811 inwoners van de regio Barendrecht van 18 jaar en ouder aan de enquête deelgenomen. De ondervraagden woonden voor het overgrote deel in de gemeente Barendrecht (92,8%) en 58 ondervraagden (7,2%) woonden in de aangrenzende Rhoonse wijk Portland. Deze laatste groep werd benaderd omdat de wijk Portland in de nabije toekomst wellicht ook met het Barendrechtse CO₂ plan te maken krijgt: de wijk ligt langs de beoogde CO₂ transportleiding (die van de Shell raffinaderij in Pernis naar de CO₂ opslaglocatie zou moeten gaan lopen). Inwoners van Portland zijn ook betrokken in de communicatie over het plan (onder andere door middel van een informatieavond op 12 februari 2009). Het is niet informatief om de resultaten voor de twee groepen (Barendrechtse en Portlanders) uit te splitsen omdat er geen betekenisvolle verschillen werden gevonden tussen de twee groepen (zie Tabel C22 in Bijlage C ter illustratie).

Nauwkeurigheid van de uitkomsten

De resultaten van het onderzoek zijn gebaseerd op een representatieve steekproef (N = 811) van de populatie en kunnen enigszins afwijken van de resultaten die zouden zijn verkregen als de totale populatie zou zijn ondervraagd. De grootte van deze mogelijke afwijking, de zogeheten nauwkeurigheidsmarge, is afhankelijk van de gewenste mate van zekerheid en de grootte van de steekproef. Bij een gewenste zekerheid van 95% geldt voor de huidige steekproef (N = ± 800) een nauwkeurigheidsmarge van maximaal 3,5%. Wat dit inhoudt wordt duidelijk in het onderstaande voorbeeld.

Stel dat 50% van de ondervraagden op een ja/nee vraag een bevestigend antwoord geeft. Dan is het voor 95% zeker dat het ‘echte’ percentage (het percentage van de totale populatie dat de vraag bevestigend zou beantwoorden) ligt tussen de 46,5 en de 53,5 % ($50 - 3,5 = 46,5$ en $50 + 3,5 = 53,5$). Echter, als 90% van de ondervraagden op deze ja/nee vraag een bevestigend antwoord geeft, dan is de bijbehorende nauwkeurigheidsmarge kleiner, namelijk 2,1%. In dat geval is de kans 95% dat het echte percentage ligt tussen de 87,9% en 92,1%.

De steekproef als afspiegeling van de totale populatie

De steekproef (de 811 deelnemers aan de enquête) is een vrij nauwkeurige afspiegeling van de totale populatie (de Barendrechtse bevolking), zie Tabellen A1, A2, A3 en A4. Keuzes in de onderzoeksopzet hebben hier waarschijnlijk toe bijgedragen. Er is bijvoorbeeld voor gekozen om in de week van afname zowel overdag als ’s avonds te bellen. Door niet alleen overdag maar ook ’s avonds te bellen is voorkomen dat mensen die overdag werken ondervertegenwoordigd zouden zijn in de steekproef. Door overdag

te vragen naar de jongste man in het huishouden die aanwezig is (en 's avonds te vragen naar de jongste persoon die aanwezig is) is ervoor gezorgd dat de verhouding man/vrouw in de steekproef ongeveer gelijk is (zie Tabel A1). Ook was de verwachting dat dit zou zorgen voor een goede spreiding in leeftijd van de ondervraagden. Hoewel er inderdaad een goede spreiding in leeftijd is, zijn de 50-plussers uiteindelijk toch enigszins oververtegenwoordigd en zijn jongere inwoners (19-39 jaar) enigszins ondervertegenwoordigd (zie Tabel A2). Dit kan veroorzaakt zijn door het feit dat alleen mensen met een vaste telefoonaansluiting (en die daarbij ook niet geregistreerd staan in het bel-me-niet-register) zijn benaderd om aan de enquête deel te nemen, terwijl jongeren meer gebruik maken van mobiele telefoons en minder vaak een vaste aansluiting hebben. Dat de gemiddelde leeftijd in de steekproef iets hoger ligt dan de gemiddelde leeftijd in de totale populatie doet overigens niet veel af aan de betrouwbaarheid van de resultaten omdat (1) er geen sterke verbanden werden gevonden tussen leeftijd en belangrijke uitkomstvariabelen zoals hoe goed of slecht men het CO₂ afvang, transport en opslag plan in de regio Barendrecht vindt (zie Tabel C20 in Bijlage C), en (2) de onderzoeksopzet (behalve met betrekking tot leeftijd) verder geen vertekend beeld van de populatie heeft opgeleverd. De geringe invloed van oververtegenwoordiging van oudere inwoners op de resultaten wordt ook geïllustreerd in Tabel A5, waarin zowel de ongewogen als de gewogen (dat wil zeggen, gecorrigeerd voor verschillen in leeftijd tussen de populatie en de steekproef) resultaten zijn weergegeven voor hoe goed of slecht men van het CO₂ plan vindt. Hieruit blijkt dat de ongewogen en gewogen resultaten vrijwel identiek zijn: ruim tweederde van de ondervraagden (69% ongewogen versus 67% gewogen) geeft aan het CO₂ plan “zeer slecht” te vinden.

Selectieve deelname en de betrouwbaarheid van de resultaten

Een ander belangrijk aspect van de enquête was dat deze niet is geïntroduceerd als onderzoek naar wat men van CO₂ afvang, transport en opslag in de regio Barendrecht vindt, maar is geïntroduceerd als een onderzoek naar tevredenheid met de woonomgeving. Hierdoor is voorkomen dat de steekproef voornamelijk zou bestaan uit mensen met een uitgesproken mening over het plan en dat de resultaten daardoor geen goed beeld zou geven van de meningen van de totale populatie. Immers, als direct aan het begin van het telefoongesprek zou zijn gezegd dat de enquête over CO₂ afvang, transport en opslag in de regio Barendrecht zou gaan, dan hadden inwoners van Barendrecht die zich sterk betrokken voelen bij het onderwerp waarschijnlijk deelgenomen, terwijl inwoners die zich minder betrokken voelen bij het CO₂ plan mogelijk minder geneigd zouden zijn tot deelname aan de enquête. De steekproef zou in dat geval een vertekend beeld opleveren. Door de enquête te introduceren als een onderzoek naar tevredenheid met de woonomgeving is deze mogelijkheid uitgesloten en levert het onderzoek meer betrouwbare resultaten op.

Overige betrouwbaarheid van de resultaten

Wat verder spreekt voor de betrouwbaarheid van de resultaten is de hoge mate van consistentie in antwoorden van de ondervraagden. Ondervraagden die bijvoorbeeld aangeven een beetje van het CO₂ plan af te weten beantwoorden inderdaad minder kennisvragen goed dan ondervraagden die claimen behoorlijk wat van het plan af te weten (zie Bijlage B, Tabel B7). Verder is het zo dat 99% van de ondervraagden die het CO₂ plan als “zeer slecht” bestempelen het plan ook onaanvaardbaar vinden (zie Bijlage B, Tabel B20).

Toch moet hierbij een opmerking gemaakt worden. Het is namelijk niet uitgesloten dat er op enkele punten in de enquête sprake is van enige overrapportage, ofwel dat de resultaten op basis van de steekproef soms een kleine overschatting zijn van de echte percentages. Bijvoorbeeld, er zijn verschillende informatieavonden over het CO₂ plan in theater “Het Kruispunt” geweest. Aangenomen dat de informatieavonden in totaal door maximaal ongeveer 3000 mensen bezocht zijn, dan is maximaal ongeveer 9% van de totale Barendrechtse bevolking van 18 jaar en ouder wel eens naar een informatieavond geweest. Ruim 21% van de ondervraagden aan de enquête geeft echter aan wel eens een informatieavond in “Het Kruispunt” te hebben bezocht. Deze discrepantie kan gedeeltelijk verklaard worden doordat sommige ondervraagden bijvoorbeeld niet lijfelijk aanwezig zijn geweest, maar wel een uitzending van de avond op televisie en/of internet hebben gezien (denk hierbij aan de RTL nieuwsuitzending van 18 februari 2009 of de website van de Gemeente Barendrecht). Ook was het onder andere mogelijk om de informatieavond van 18 februari 2009 in “Het Kruispunt” op een scherm in het gemeentehuis te bekijken. Desondanks blijft het percentage ondervraagden dat zegt naar een informatieavond in “Het Kruispunt” te zijn geweest opvallend hoog. Hetzelfde geldt voor het aantal ondervraagden (25%, zie Paragraaf 3.7, Tabel 15) dat zegt het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste wel eens te hebben bezocht om informatie over het CO₂ plan te krijgen. Een mogelijke verklaring is dat een deel van de ondervraagden die zegt het “Infopunt CO₂ opslag” te hebben bezocht misschien niet daadwerkelijk binnen is geweest, maar naar de website van het infopunt is gegaan om informatie over het CO₂ plan te krijgen of wel eens langs het infopunt is gelopen zonder naar binnen te gaan. Het valt echter ook niet uit te sluiten dat enkele ondervraagden om strategische redenen bevestigend op de vraag hebben geantwoord, bijvoorbeeld omdat zij de verwachting hebben dat de stem van iemand die zegt naar het “Infopunt CO₂ opslag” te zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen zwaarder weegt dan de stem van iemand die daar niet is geweest. Kortom, er kunnen verschillen zijn tussen daadwerkelijke bezoekersaantallen en de bezoekersaantallen die uit het de enquête naar voren komen. Die verschillen zijn goeddeels te verklaren, sommige percentages blijven echter opvallend hoog. Al met al is de betrouwbaarheid van de resultaten van deze enquête niet in het geding, maar men moet wel kritisch blijven ten aanzien van resultaten voor geraadpleegde informatiebronnen.

Tabel A1. Verdeling van sekse binnen de Barendrechtse bevolking van 18 jaar en ouder vergeleken met de verdeling van sekse binnen de steekproef.

Sekse	18+ bevolking Gemeente Barendrecht (bron: CBS 2010)		Steekproef (inclusief 58 ondervraagden uit de wijk Portland, Rhoon)	
	Aantal inwoners	Percentage	Aantal ondervraagden	Percentage
Man	16856	48,6%	424	52,3%
Vrouw	17821	51,4%	381	47,7%
Totaal	34677	100%	811	100%

Tabel A2. Leeftijdverdeling binnen de Barendrechtse bevolking van 18 jaar en ouder vergeleken met de leeftijdsverdeling binnen de steekproef.

Leeftijd	18+ bevolking Gemeente Barendrecht (bron: CBS 2010)		Steekproef (inclusief 58 ondervraagden uit de wijk Portland, Rhoon)	
	Aantal inwoners	Percentage	Aantal ondervraagden	Percentage
18/19	1050	3,0%	20	2,5%
20-29	4116	11,9%	41	5,1%
30-39	7023	20,3%	91	11,2%
40-49	8253	23,8%	191	23,6%
50-59	5840	16,8%	141	17,4%
60-69	4401	12,7%	164	20,2%
70-79	2652	7,7%	108	13,3%
80-89	1191	3,4%	48	5,9%
90+	151	0,4%	4	0,5%
Niet bekend	0	0,0%	3	0,4%
Totaal	34677	100%	811	100%

Tabel A3. Verdeling van inwoners van 18 jaar en ouder over de Barendrechtse wijken Oud-Barendrecht en Barendrecht-Carnisselande vergeleken met de verdeling over wijken binnen de steekproef.

Oud-Barendrecht/ Barendrecht-Carnisselande*	18+ bevolking Gemeente Barendrecht (bron: Gemeente Barendrecht/Onderzoek & Statistiek 1-2010)		Steekproef (exclusief 58 ondervraagden uit de wijk Portland, Rhoon)	
	Aantal inwoners	Percentage	Aantal ondervraagden	Percentage
Oud-Barendrecht	19882	57,3%	395	52,5%
Barendrecht-Carnisselande	14801	42,7%	358	47,5%
Totaal	34683	100	753	100

* Onder Oud-Barendrecht wordt in dit rapport verstaan de wijken/buurtten Centrum, Noord, Binnenland, Oranjewijk, Buitenoord, Ter Leede, Paddewei, Molenvliet, Nieuweland, Dorpzicht, Lagewei, Vrouwenpolder en Buitengebied Oost. Onder Barendrecht-Carnisselande wordt in dit rapport verstaan de wijken/buurtten Smitshoek, Voordijk, Meerwede, Waterkant, Havenkwartier, Gaatkensoog, Riederhoek, Vrijheidsakker, Vrijenburg en Buitengebied West. Onder Oud-Barendrecht vallen de postcodegebieden 2991 en 2992; onder Barendrecht-Carnisselande vallen postcodegebieden 2993 en 2994.

Tabel A4. Verdeling van de woningvoorraad in de gemeente Barendrecht (aantal koop- versus huurwoningen) vergeleken met de verdeling tussen huiseigenaren en huurders binnen de steekproef.

Koopwoning/huurwoning	Gemeente Barendrecht (Bron: Gemeente Barendrecht/Onderzoek & Statistiek 1-2010)		Steekproef (inclusief 58 ondervraagden uit de wijk Portland, Rhoon)	
	Aantal woningen	Percentage	Aantal ondervraagden	Percentage
Koopwoning	13000	71,1%	584	72,0%
Huurwoning	5286	28,9%	224	27,6%
Onbekend			3	0,4
Totaal	18286	100	811	100

Tabel A5. Percentages voor waardering van het CO₂ plan ongewogen en gewogen naar leeftijd.

Vraag	Antwoord	Ongewogen percentage	Gewogen percentage
Hoe goed of slecht vindt u het plan om in de regio Barendrecht CO ₂ , ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan?	1. Heel slecht	69,4%	66,7%
	2. Tamelijk slecht	16,4%	17,2%
	3. Niet slecht, maar ook niet goed	9,9%	11,8%
	4. Tamelijk goed	3,4%	3,5%
	5. Heel goed	0,9%	0,9%

Bijlage B. Tabellen behorende bij Paragrafen 3.1 tot en met 3.7

De percentages in de tabellen in deze bijlage zijn anders berekend dan de percentages in de tabellen in Hoofdstuk 3. De percentages in deze bijlage zijn berekend over alle ondervraagden, dus inclusief de ondervraagden die geen antwoord op de betreffende vraag (wilden) geven.

Bekendheid met het CO₂ plan en kennis over enkele aspecten van het plan (zie Paragraaf 3.1)

Tabel B1. “Weet u van het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan? ‘Nee, nooit van gehoord’, of ‘Ja, ik weet er van?’”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Nee, nooit van gehoord	21	2,6
2. Ja, ik weet er van	789	97,3
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	1	0,1
Totaal	811	100

Tabel B2. “Is dat dan een beetje of behoorlijk wat?”*

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Een beetje	386	48,9
2. Behoorlijk wat	390	49,4
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	13	1,6
Totaal	789	100

* Conditionele vraag indien ‘Ja, ik weet ervan’ geantwoord op de vraag zoals weergegeven in Tabel B1.

Tabel B3. “Als het CO₂ plan doorgaat, waar komt het CO₂ dan vandaan dat onder Barendrecht zal worden opgeslagen?”*

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Die CO ₂ wordt afgevangen uit de schoorsteengassen van een kolencentrale	17	2,2
2. Die CO₂ komt van een raffinaderij in Pernis	624	79,1
3. Die CO ₂ komt uit de kassen van de glastuinbouw in het Westland	2	0,3
4. Dat weet ik niet	140	17,7
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	6	0,8
Totaal	789	100

* Het correcte antwoord is dikgedrukt.

Tabel B4. “Als het CO₂ plan doorgaat, waar wordt het CO₂ dan opgeslagen?”*

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. In een grote lege olietank	20	2,5
2. In een leeg aardgasveld	649	82,3
3. In CO ₂ absorberende kolenlagen	25	3,2
4. Dat weet ik niet	92	11,7
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	3	0,4
Totaal	789	100

* Het correcte antwoord is dikgedrukt.

Tabel B5. “Als het CO₂ plan doorgaat, hoe diep in de grond onder Barendrecht zal het CO₂ dan worden opgeslagen?” *

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Ongeveer 50 meter diep	14	1,8
2. Tussen de 90 en 115 meter diep	57	7,2
3. Ongeveer 500 meter diep	86	10,9
4. Dieper dan 1500 meter	323	40,9
5. Dat weet ik niet	301	38,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	8	1,0
Totaal	789	100

* Het correcte antwoord is dikgedrukt.

Tabel B6. Aantal meerkeuzevragen dat correct beantwoord is, uitgesplitst naar een beetje/veel afweten van het CO₂ plan.

Aantal kennis vragen correct	Frequentie “Een beetje afweten van het CO ₂ plan”	Frequentie “Behoorlijk wat afweten van het CO ₂ plan”
0	40 (10,4%)	9 (2,3%)
1	88 (22,8%)	51 (13,1%)
2	175 (45,3%)	157 (40,3%)
3	83 (21,5%)	173 (44,4%)
Totaal	386 (100%)	390 (100%)

Tabel B7. Gemiddelde meerkeuzevragen dat correct beantwoord is (0-3), uitgesplitst naar een beetje/behoorlijk wat afweten van het CO₂ plan (middelmatig effect).⁶

	Gemiddeld aantal meerkeuzevragen dat correct beantwoord is (standaarddeviatie)
1. Een beetje afweten van het CO ₂ plan (<i>N</i> = 386)	1,78 (0,90)
2. Behoorlijk wat afweten van het CO ₂ plan (<i>N</i> = 390)	2,27 (0,77)
Totaal (<i>N</i> = 776)	2,02 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 774) = 65,36, p < 0,001, \eta^2 = 0,08$.

Opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan (zie Paragraaf 3.2)

Tabel B8. “Hoe wenselijk vindt u maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Helemaal niet	64	8,1
2. Een beetje wenselijk	190	24,1
3. Heel wenselijk	512	64,9
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	23	2,9
Totaal	789	100

⁶ Zie Bijlage C voor een uitgebreide uitleg over de betekenis van gerapporteerde toetsstatistieken en toetsingscriteria.

Tabel B9. “Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Helemaal niet	275	34,9
2. Een beetje	285	36,1
3. Heel waarschijnlijk	135	17,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	94	11,9
Totaal	789	100

Tabel B10. “Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO₂ plan leidt tot een waardedaling van de huizen in Barendrecht?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Helemaal niet	36	4,6
2. Een beetje	175	22,2
3. Heel waarschijnlijk	546	69,2
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	32	4,1
Totaal	789	100

Tabel B11. “Hoe veilig vindt u het transporteren van CO₂ in de regio Barendrecht?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Volkomen veilig	61	7,7
2. Tamelijk veilig	218	27,6
3. Tamelijk onveilig	235	29,8
4. Zeer onveilig	225	28,5
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	50	6,3
Totaal	789	100

Tabel B12. “Hoe veilig vindt u het opslaan van CO₂ onder Barendrecht?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Volkomen veilig	32	4,1
2. Tamelijk veilig	118	15,0
3. Tamelijk onveilig	212	26,9
4. Zeer onveilig	388	49,2
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	39	4,9
Totaal	789	100

Tabel B13. Gemiddelde gepercipieerde veiligheid van het transporteren van CO₂ in de regio Barendrecht versus gemiddelde gepercipieerde veiligheid van het opslaan van CO₂ onder Barendrecht (1 = *volkomen veilig*, 4 = *zeer onveilig*) (sterk effect).⁶

	Gemiddelde (standaarddeviatie)
Gemiddelde veiligheid van het transporteren van CO ₂ (N = 719)	2,87 (0,94)
Gemiddelde veiligheid van het opslaan van CO ₂ . (N = 719)	3,28 (0,88)

Noot: Repeated Measures ANOVA $F(1, 718) = 207,28, p < 0,001, \eta^2 = 0,22$.

Tabel B14. “Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en afvang...”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Zijn het er over eens dat het Barendrechtse CO ₂ plan veilig is	55	7,0
2. Zijn het er over eens dat dit CO ₂ plan niet veilig is	69	8,7
3. Verschillen van mening over de veiligheid van het CO ₂ plan	628	79,6
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	37	4,7
Totaal	789	100

Waardering van CO₂ plan als geheel: Hoe goed/slecht vindt men het CO₂ plan? (zie Paragraaf 3.3)

Tabel B15. “Hoe goed of slecht vindt u het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Heel slecht	538	68,2
2. Tamelijk slecht	127	16,1
3. Niet slecht, maar ook niet goed	77	9,8
4. Tamelijk goed	26	3,3
5. Heel goed	7	0,9
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	14	1,8
Totaal	789	100

⁶ Zie Bijlage C voor een uitgebreide uitleg over de betekenis van gerapporteerde toetsstatistieken en toetsingscriteria.

Tabel B16. “Al met al, vindt u het CO₂ plan aanvaardbaar of onaanvaardbaar?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Aanvaardbaar	106	13,4
2. Onaanvaardbaar	668	84,7
Wil niet zeggen/geen antwoord	15	1,9
Totaal	789	100

Tabel B17. Inschatting van mening van andere Barendrechtters t.o.v. eigen mening: “Hoeveel procent van de inwoners van Barendrecht vindt volgens u het CO₂ plan (aanvaardbaar/onaanvaardbaar*), waarbij 0 procent betekent dat niemand het CO₂ plan (aanvaardbaar/onaanvaard) vindt en 100 procent betekent dat alle inwoners het CO₂ plan (aanvaardbaar/onaanvaardbaar) vinden. Geef alstublieft uw beste schatting van hoe hoog dit percentage ongeveer is.”

Eigen antwoord (on)aanvaardbaarheid CO₂ plan (aantal ondervraagden)	Geschat percentage Barendrechtters dat het CO₂ plan (ook) aanvaardbaar vindt (standaarddeviatie)	Geschat percentage Barendrechtters dat het CO₂ plan (ook) onaanvaardbaar vindt (standaarddeviatie)
1. Aanvaardbaar (<i>N</i> = 101)	33,4 (19,2)	
2. Onaanvaardbaar (<i>N</i> = 670)		80,8 (14,6)

* De formulering van deze vraag was afhankelijk van het antwoord van de ondervraagden op de vraag over de gepercipieerde (on)aanvaardbaarheid van het CO₂ plan. Ondervraagden die aan hadden gegeven het CO₂ plan zelf aanvaardbaar te vinden werd gevraagd om in te schatten hoeveel procent van de inwoners van Barendrecht het plan (ook) aanvaardbaar vindt; ondervraagden die aan hadden gegeven het CO₂ plan onaanvaardbaar te vinden werd gevraagd om in te schatten hoeveel procent van de inwoners van Barendrecht het plan (ook) onaanvaardbaar vindt.

Tabel B18. “Zou u bereid zijn een petitie tegen het CO₂ plan te ondertekenen als u dit gevraagd wordt?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Nee, zeker niet	72	9,1
2. Misschien	91	11,5
3. Ja, zeker wel	408	51,7
4. Dat heb ik al gedaan	214	27,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	4	0,5
Totaal	789	100

Tabel B19. Gemiddelde waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar bereidheid om petitie tegen het CO₂ plan te ondertekenen (sterk verband⁶).

Eigen antwoord bereidheid om petitie tegen het CO₂ plan te ondertekenen	Gemiddelde waardering CO₂ plan (standaarddeviatie)
1. Nee, zeker niet (<i>N</i> = 70)	3,03 (1,05) ^a
2. Misschien (<i>N</i> = 86)	2,28 (1,01) ^b
3. Ja, zeker wel (<i>N</i> = 401)	1,23 (0,55) ^c
4. Dat heb ik al gedaan (<i>N</i> = 214)	1,19 (0,43) ^c
Totaal (<i>N</i> = 771)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(3, 767) = 211,37, p < 0,001, \eta^2 = 0,45$; Pearson correlatie $r = -0,60, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel B20. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar gepercipieerde (on)aanvaardbaarheid van het CO₂ plan (sterk verband⁶).

(On)aanvaardbaarheid CO₂ plan	Waardering van het CO₂ plan					Gemiddelde (standaarddeviatie)
	Frequentie 1. “Heel slecht” (percentage van kolomtotaal)	Frequentie 2. “Tamelijk slecht” (percentage van kolomtotaal)	Frequentie 3. “Niet slecht, maar ook niet goed” (percentage van kolomtotaal)	Frequentie 4. “Tamelijk goed” (percentage van kolomtotaal)	Frequentie 5. “Heel goed” (percentage van kolomtotaal)	
Onaanvaardbaar (<i>N</i> = 100)	532 (99,3%)	109 (87,9%)	21 (29,2%)	2 (7,7%)	0 (0%)	3,13^a (0,88)
Aanvaardbaar (<i>N</i> = 664)	4 (0,7%)	15 (12,1%)	51 (70,8%)	24 (92,3%)	6 (100%)	1,24^b (0,51)
Totaal (<i>N</i> = 764)	536	124	72	26	6	1,48 (0,86)

Noot: ANOVA $F(1, 762) = 945,34 p < 0,001, \eta^2 = 0,55$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

⁶ Zie Bijlage C voor een uitgebreide uitleg over de betekenis van gerapporteerde toetsstatistieken en toetsingscriteria.

In hoeverre leeft het CO₂ plan? (zie Paragraaf 3.4)

Tabel B21. "In hoeverre bent u ontevreden of tevreden over uw woonomgeving?"

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Heel ontevreden	6	0,7
2. Ontevreden	35	4,3
3. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden	88	10,9
4. Tevreden	387	47,7
5. Heel tevreden	293	36,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	2	0,2
Totaal	811	100

Tabel B22. "Denkt u dat uw woonomgeving er in de komende 5 jaar op vooruit of op achteruit zal gaan?"

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal	Percentage van valide responsen
1. Vooruit	105	12,9	13,5
2. Achteruit	250	30,8	32,1
3. Zal gelijk blijven	423	52,2	54,4
Wil niet zeggen/weet niet/geen antwoord (non-respons)	33	4,1	
Totaal	811	100	100

Tabel B23. "U gaf net aan dat u denkt dat uw woonomgeving (er in de komende 5 jaar op vooruit zal gaan/er in de komende 5 jaar op achteruit zal gaan/ in de komende 5 jaar gelijk zal blijven*). Kunt u dit toelichten?"

Verwachting dat woonomgeving vooruit gaat/achteruit gaat/gelijk blijft (aantal ondervraagden)	Percentage (en aantal) ondervraagden dat in toelichting spontaan het CO₂ plan noemt
1. Vooruit (<i>N</i> = 105)	0% (<i>N</i> = 0)
2. Achteruit (<i>N</i> = 250)	33,2% (<i>N</i> = 83)
3. Zal gelijk blijven (<i>N</i> = 423)	5,7% (<i>N</i> = 24)
Totaal (<i>N</i> = 778)	13,8% (<i>N</i> = 107)

* De formulering van deze vraag was afhankelijk van het antwoord van de ondervraagden op de vraag over de verwachte ontwikkeling van de woonomgeving zoals weergegeven in Tabel B22.

Tabel B24. “Het CO₂ plan is een onderwerp dat de één belangrijker vindt dan de ander. Hoe belangrijk is het CO₂ plan voor u persoonlijk?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Volstrekt onbelangrijk	39	4,9
2. Tamelijk onbelangrijk	120	15,2
3. Tamelijk belangrijk	340	43,1
4. Zeer belangrijk	285	36,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	5	0,6
Totaal	789	100

Tabel B25. “Hoe vaak praat u met anderen over het CO₂ plan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Nooit	97	12,3
2. Af en toe	513	65,0
3. Vaak	174	22,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	5	0,6
Totaal	789	100

Tabel B26. “Maakt u zich wel eens zorgen over het CO₂ plan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Nooit	214	27,1
2. Af en toe	379	48,0
3. Vaak	191	24,2
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	5	0,6
Totaal	789	100

Oordelen over het besluitvormingsproces met betrekking tot het CO₂ plan en vertrouwen in betrokken partijen (zie Paragraaf 3.5)

Tabel B27. “Hoe zit het volgens u met de invloed van <partij> als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan?”

Partij	1. Te veel invloed (percentage van totaal)	2. Precies goed (percentage van totaal)	3. Te weinig invloed (percentage van totaal)	Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	Totaal
Inwoners van Barendrecht	28 (3,5%)	89 (11,3%)	648 (82,1%)	24 (3,0%)	789 (100%)
De gemeente Barendrecht	35 (4,4%)	102 (12,9%)	632 (80,1%)	20 (2,5%)	789 (100%)
De landelijke overheid	556 (70,5%)	108 (13,7)	86 (10,9%)	39 (4,9%)	789 (100%)
Milieudienst Rijnmond (DCMR)	101 (18,4%)	124 (22,6%)	237 (43,2%)	87 (15,8%)	549* (100%)
Shell	656 (83,1%)	73 (9,3%)	20 (2,5%)	40 (5,1%)	789 (100%)

Noot *Bij de vraag over de Milieudienst Rijnmond konden ondervraagden ook kiezen uit een vierde antwoordcategorie, namelijk “Ik wist niet dat Milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR bij het CO₂ plan betrokken is”. In totaal kozen 240 ondervraagden voor deze optie.

Tabel B28. “Hoe eerlijk of oneerlijk verloopt de besluitvorming over het CO₂ plan volgens u?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Heel eerlijk	7	0,9
2. Tamelijk eerlijk	96	12,2
3. Tamelijk oneerlijk	313	39,7
4. Heel oneerlijk	339	43,0
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	34	4,3
Totaal	789	100

Tabel B29. “Hebt u vertrouwen in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ afvang, transport en opslag plan in de regio Barendrecht?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Helemaal niet	423	53,6
2. Een beetje	263	33,3
3. Behoorlijk wat	63	8,0
4. Heel veel vertrouwen	14	1,8
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	26	3,3
Totaal	789	100

Tabel B30. “Vertrouwt u <partij> als het gaat om het CO₂ plan?”

Partij	1. Helemaal niet (percentage van rijtotaal)	2. Een beetje (percentage van rijtotaal)	3. Behoorlijk (percentage van rijtotaal)	4. Helemaal (percentage van rijtotaal)	Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	Totaal
De gemeente Barendrecht	8 (5,6%)	34 (23,8%)	39 (27,3%)	58 (40,6%)	4 (2,8%)	143
De landelijke overheid	73 (56,6%)	40 (31,0)	12 (9,3%)	3 (2,3%)	1 (0,8%)	129
Shell	62 (57,4%)	30 (27,8)	11 (10,2%)	4 (3,7%)	1 (0,9%)	108
Milieuorganisaties	25 (15,4%)	66 (40,7%)	50 (30,9%)	14 (8,6%)	7 (4,3%)	162
Milieudienst Rijnmond (DCMR)	20 (16,9%)	44 (37,3%)	27 (22,9%)	12 (10,2%)	15 (12,7%)	118
Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag	23 (17,8%)	61 (47,3%)	27 (20,9%)	12 (9,3%)	6 (4,7%)	129

Tabel B31. Gemiddelde (standaarddeviatie) vertrouwen in partijen (1 = *helemaal niet*, 4 = *helemaal*) als het gaat om het CO₂ plan (sterk effect ⁶)

Antwoord	Gemiddelde (standaarddeviatie)	N
De gemeente Barendrecht	3,06 (0,95) ^a	139
De landelijke overheid	1,57 (0,76) ^b	128
Shell	1,60 (0,82) ^b	107
Milieuorganisaties	2,34 (0,86) ^c	155
Milieudienst Rijnmond (DCMR)	2,30 (0,92) ^c	103
Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag	2,23 (0,87) ^c	123
Totaal	2,21 (1,00)	755

Noot: ANOVA $F(5, 749) = 52,51, p < 0,001, \eta^2 = 0,26$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel B32. “Verwacht u dat <partij> een voorstander of een tegenstander is van het CO₂ plan?*

Partij	1. een voorstander (percenta-ge van rijtotaal)	2. Een tegenstander (percenta-ge van rijtotaal)	3. Dat weet ik niet (percenta-ge van rijtotaal)	Wil niet zeggen /geen antwoord: non-respons (percenta-ge van rijtotaal)	Totaal
De gemeente Barendrecht	11 (7,7%)	125 (87,4%)	7 (4,9%)	0 (0%)	143
De landelijke overheid	111 (86,0%)	8 (6,2%)	9 (7,0%)	1 (0,8%)	129
Shell	104 (96,3%)	2 (1,9%)	2 (1,9%)	0 (0,0%)	104
Milieuorganisaties	37 (22,8%)	100 (61,7%)	21 (13,0%)	4 (2,5%)	162
Milieudienst Rijnmond (DCMR)	44 (37,3%)	38 (32,2%)	35 (29,7%)	1 (0,8%)	118

Noot. *Deze vraag is niet gesteld in de versie van de enquête waarin werd gevraagd naar vertrouwen in “wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en opslag”.

⁶ Zie Bijlage C voor een uitgebreide uitleg over de betekenis van gerapporteerde toetsstatistieken en toetsingscriteria.

Tabel B33. “Weet u van de Stichting CO₂isNEE?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Nee, nooit van gehoord	181	22,9
2. Ja, ik weet er van	604	76,6
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	4	0,5
Totaal	789	100

Tabel B34. “Vertrouwt u de Stichting CO₂isNEE als het gaat om het CO₂ plan?”*

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Helemaal niet	15	2,5
2. Een beetje	120	19,9
3. Behoorlijk	238	39,4
4. Helemaal	205	33,9
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	26	4,3
Totaal	604	100
Gemiddelde: 3,10		

* Deze vraag werd alleen gesteld indien ‘ja, ik weet er van’ op de voorafgaande vraag zoals weergegeven in Tabel B33.

Verwachtingen over en aanvaardbaarheid van de uiteindelijke beslissing (zie Paragraaf 3.6)

Tabel B35. “Hoe verwacht u dat de uiteindelijke beslissing over CO₂ opslag onder Barendrecht zal luiden?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Wel CO ₂ opslag	544	68,9
2. Geen CO ₂ opslag	199	25,2
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	46	5,8
Totaal	789	100

Tabel B36. “Als er binnenkort besloten wordt over het wel of niet doorgaan van het CO₂ plan, bent u dan bereid dit besluit te accepteren ongeacht hoe het besluit zal luiden?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Zeker niet	164	20,8
2. Waarschijnlijk niet	116	14,7
3. Misschien wel, misschien niet	170	21,5
4. Waarschijnlijk wel	184	22,3
5. Zeker wel	100	12,7
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	55	7,0
Totaal	789	100

Informatie over het CO₂ plan: Informatievoorziening, informatiebehoefte en informatiebronnen (zie Paragraaf 3.7)

Tabel B37. “In hoeverre bent u tevreden met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Ontevreden	74	9,4
2. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden	189	24,0
3. Tevreden	511	64,8
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	15	1,9
Totaal	789	100

Tabel B38. “Hebt u behoefte aan extra informatie over het CO₂ plan?”

Antwoord	Frequentie	Percentage van totaal
1. Ja	189	24,0
2. Een beetje	106	13,4
3. Nee	490	62,1
Wil niet zeggen/geen antwoord (non-respons)	4	0,5
Totaal	789	100

Tabel B39. “In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling” (1 = *Helemaal mee oneens*, 5 = *helemaal mee eens*).

Antwoord (aantal ondervraagden)	Gemiddelde (standaarddeviatie)
Als ik een folder <van informatiebron> in mijn brievenbus vind met daarin de voor- en nadelen van het CO ₂ plan, dan zou ik deze folder van het begin tot het einde lezen. (N = 776)	4,23 (1,13)
Als ik een folder <van informatiebron> ontvang met daarin de voor- en nadelen van het van het CO ₂ plan dan zou ik heel erg geïnteresseerd zijn in de informatie over de nadelen van het CO ₂ plan. (N = 773)	4,14 (1,11)
Als ik een folder <van informatiebron> ontvang met daarin de voor- en nadelen van het van het CO ₂ plan dan zou ik heel erg geïnteresseerd zijn in de informatie over de voordelen van het CO ₂ plan. (N = 761)	3,45 (1,41)

Noot. De informatiebron van de hypothetische folder verschilde per versie van de vragenlijst, zie Bijlage D. Ondervraagden zijn iets meer geïnteresseerd in informatie over nadelen dan over voordelen (zwak effect ⁶), Repeated Measures ANOVA $F(1, 759) = 182,49, p < 0,001, \eta^2 = 0,19$.

Tabel B40. Gemiddelde interesse in nadelen vs. voordelen in hypothetische folder (hogere scores geven meer interesse aan), uitgesplitst naar de mate waarin het ondervraagden het CO₂ plan slecht of goed vinden (middelmatic verband ⁵).

Opinie over CO ₂ plan	Gemiddelde interesse in nadelen (standaarddeviatie)	Gemiddelde interesse in voordelen (standaarddeviatie)	Verskil tussen gemiddelden
1. Heel slecht (N = 519)	4,27 (1,08) ^a	3,36 (1,50) ^b	0,91*
2. Tamelijk slecht (N = 122)	4,06 (0,91) ^a	3,70 (1,08) ^b	0,36*
3. Niet slecht, maar ook niet goed (N = 75)	3,75 (1,15) ^a	3,68 (1,19) ^a	0,07
4. Tamelijk goed (N = 25)	3,32 (1,22) ^a	3,28 (1,37) ^a	0,04
5. Heel goed (N = 6)	4,00 (0,89) ^a	4,33 (0,82) ^a	-0,33
Totaal (N = 747)	4,15 (1,09) ^a	3,45 (1,41) ^b	0,70*

Noot. Repeated measures ANOVA Interactie Waardering van het CO₂ plan x Interesse in nadelen vs. Interesse in voordelen, $F(4, 742) = 11,32, p < 0,001, \eta^2 = 0,06$; Pearson correlatie *nadelen* = -0,20, $p < 0,001$; *voordelen* = 0,08, $p = 0,031$. Per rij verschillen gemiddelden met een verschillend superscript significant van elkaar op $p < 0,05$ (een significant verschil tussen gemiddelden wordt ook aangegeven door middel van *).

⁶ Zie Bijlage C voor een uitgebreide uitleg over de betekenis van gerapporteerde toetsstatistieken en toetsingscriteria.

Tabel B41. Gebruik van informatiebronnen.

Vraag	Frequentie “ja” (percentage van rijtotaal)	Frequentie “nee” (percentage van rijtotaal)	Frequentie wil niet zeggen/geen antwoord: non-respons (percentage van rijtotaal)	Totaal
“Bent u wel eens naar een informatieavond van de gemeente in theater “Het Kruispunt” geweest?”	166 (21,0%)	621 (78,7%)	2 (0,3%)	789
“Bent u wel eens naar het “Infopunt CO ₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste geweest om informatie over het CO ₂ plan te krijgen?”	195 (24,7%)	594 (75,3%)	0 (0%)	789
“Hebt u op zondagavond 28 maart de televisie-uitzending van Zembla over het CO ₂ plan in Barendrecht gezien?”	365 (46,3%)	414 (52,5%)	10 (1,3%)	789
“Hebt u op dinsdagavond 6 april de televisie-uitzending van Netwerk over het CO ₂ plan in Barendrecht gezien?”	215 (27,2%)	547 (69,3%)	27 (3,4%)	789
“Bent u wel eens op de website van Shell geweest om informatie over het CO ₂ plan te krijgen?”	78 (9,9%)	709 (89,9%)	2 (0,3%)	789

Tabel B42. Aantal informatiebronnen van de vijf geselecteerde bronnen geraadpleegd (0-5).

Aantal informatiebronnen geraadpleegd	Frequentie	Percentage van totaal
0	243	30,8
1	225	28,5
2	208	26,4
3	79	10,0
4	29	3,7
5	5	0,6
Totaal	789	100
Gemiddelde: 1,29		

Tabel B43. U noemde net <informatiebron>. Hoe zeer hielp de informatie die u hier kreeg bij het bepalen van uw mening over het CO₂ plan? (1 = *heel erg*, 2 = *een beetje*, 3 = *hielp helemaal niet*).

**Gemiddeld nut van informatie
voor het bepalen van mening over
het CO₂ plan (aantal
ondervraagden)**

Informatiebron

Een informatieavond in “Het Kruispunt”	2,13 (N = 89)
Het “Infopunt CO ₂ opslag”	2,03 (N = 87)
Zembla	1,87 (N = 268)
Netwerk	2,00 (N = 72)
De website van Shell	2,13 (N = 30)

Noot. Voor ondervraagden die meer dan één informatiebron geraadpleegd hebben (N = 321) had deze vraag betrekking op de informatiebron die volgens hen het meest hielp bij het bepalen van hun mening (ondervraagden werd eerst gevraagd deze bron aan te geven, waarna de vraag gesteld werd).

Bijlage C. Tabellen en statistische toetsen behorende bij de verbanden zoals beschreven in Paragraaf 3.8

In dit rapport is gebruik gemaakt van twee toetsingsprocedures om verbanden tussen variabelen te toetsen: variantie-analyse en correlaties.

Variantie-analyse, vaak aangeduid als ANOVA (van het Engelse ‘Analysis of variance’), is een toetsingsprocedure om na te gaan of de gemiddelden van twee of meer groepen van elkaar verschillen. Er is bijvoorbeeld gebruik gemaakt van variantie-analyse (ANOVA) om te toetsen of de groep ondervraagden die aangeeft een beetje van het CO₂ plan af te weten het plan gemiddeld significant anders (positiever of negatiever) beoordeeld dan de groep ondervraagden die aangeeft behoorlijk wat van het plan te weten (zie Tabel C1). Er is sprake van een significant verschil tussen groepen op een variabele als de verschillen tussen groepsgemiddelden groot genoeg zijn ten opzichte van de spreiding binnen de groepen en de toetsstatistiek (in dit geval F) daardoor significant afwijkt van nul. Hierbij wordt in dit rapport (en zoals vaak binnen de sociale wetenschappen) het significantiecriterium (ofwel de p -waarde) van 0,05 gehanteerd. Deze waarde houdt in dat de kans dat een gevonden verschil tussen groepen op toeval berust 5% bedraagt. Onder iedere tabel in deze bijlage staan de relevante ANOVA toetsstatistieken vermeld, waarbij p -waarden van kleiner of gelijk aan 0,05 duiden op een significant verschil tussen twee of meerdere groepen, terwijl p -waarden van groter dan 0,05 aangeven dat er geen significant verschil is tussen groepsgemiddelden (in paragraaf X beschreven als ‘geen verband’).

ANOVA kan niet alleen de vraag beantwoorden of groepsgemiddelden significant van elkaar verschillen, maar ook of het hier om een sterk of zwak verband gaat. De sterkte van verbanden wordt onder elke tabel weergegeven door ‘eta kwadraat’ (η^2), een statistiek die tussen de 0 en 1 kan variëren en die onafhankelijk is van de steekproefgrootte (N). Cohen (1988)⁷ hanteert hierbij de volgende grenswaarden: bij een η^2 waarde van om en de nabij 0,01 is er sprake van een zwak verband; bij een waarde van om en de nabij 0,06 is er sprake van een middelmatig verband; en bij een waarde van om en de nabij 0,14 is er sprake van een sterk verband. In de beschrijving van de verbanden in hoofdstuk X als ‘zwak’/’middelmatig’/ ‘sterk’ zijn de grenswaarden van Cohen (1988) gevolgd.

Naast de resultaten van de ANOVA staat onder de tabellen ook de Pearson correlatie r tussen de twee onderzochte variabelen vermeldt (mits deze analyse gepast is). De correlatiecoëfficiënt r geeft de mate aan waarin twee variabelen samenhangen en ligt altijd tussen de -1 en +1. Een waarde van -1 of +1 duidt erop dat er een perfect rechtlijnig, verband is, terwijl een waarde van 0 aangeeft dat er geen rechtlijnig verband is. Hoe meer de correlatiecoëfficiënt van 0 afwijkt, hoe sterker het verband tussen variabelen is. Net zoals bij ANOVA is er bij correlaties geen sprake van een significant verband als p -waardes groter dan 0,05 zijn.

⁷ J. Cohen (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (second ed.). Lawrence Erlbaum Associates Inc.; Hillsdale, New Jersey.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en de mate waarin men bekend zegt te zijn met het plan

Tabel C1. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar hoeveel ondervraagden zeggen af te weten van het CO₂ plan (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Een beetje afweten van het CO ₂ plan ($N = 375$)	1,55 (0,85) ^a
2. Behoorlijk wat afweten van het CO ₂ plan ($N = 390$)	1,45 (0,89) ^a
Totaal ($N = 765$)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 763) = 2,70$, $p = 0,101$, $\eta^2 = 0,00$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en hun opinies en verwachtingen over aspecten van het CO₂ plan

Tabel C2. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin ondervraagden maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan wenselijk vinden (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Helemaal niet ($N = 64$)	1,36 (0,82) ^a
2. Een beetje ($N = 187$)	1,55 (0,97) ^a
3. Heel wenselijk ($N = 502$)	1,49 (0,84) ^a
Totaal ($N = 753$)	1,49 (0,87)

Noot: ANOVA $F(2, 750) = 1,16$, $p = 0,313$, $\eta^2 = 0,00$; Pearson correlatie $r = 0,02$, $p = 0,67$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C3. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin het ondervraagden waarschijnlijk lijkt dat CO₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Helemaal niet ($N = 272$)	1,35 (0,76) ^a
2. Een beetje ($N = 280$)	1,56 (0,93) ^b
3. Heel waarschijnlijk ($N = 133$)	1,63 (0,92) ^b
Totaal ($N = 685$)	1,49 (0,87)

Noot: ANOVA $F(2, 682) = 6,45, p = 0,002, \eta^2 = 0,02$; Pearson correlatie $r = 0,13, p = 0,01$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C4. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin het ondervraagden waarschijnlijk lijkt dat CO₂ plan leidt tot een waardedaling van de huizen in Barendrecht (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Helemaal niet ($N = 33$)	2,94 (1,20) ^a
2. Een beetje ($N = 173$)	1,84 (1,00) ^b
3. Heel waarschijnlijk ($N = 541$)	1,29 (0,64) ^c
Totaal ($N = 747$)	1,49 (0,86)

Noot: ANOVA $F(2, 744) = 94,74, p < 0,001, \eta^2 = 0,20$; Pearson correlatie $r = -0,44, p < 0,001$.⁸ Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C5. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin het ondervraagden het transporteren van CO₂ in de regio Barendrecht veilig vinden (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Volkomen veilig ($N = 60$)	2,53 (1,27) ^a
2. Tamelijk veilig ($N = 213$)	1,85 (1,01) ^b
3. Tamelijk onveilig ($N = 234$)	1,30 (0,59) ^c
4. Zeer onveilig ($N = 224$)	1,08 (0,35) ^d
Totaal ($N = 731$)	1,49 (0,88)

Noot: ANOVA $F(3, 727) = 79,96, p < 0,001, \eta^2 = 0,25$; Pearson correlatie $r = -0,48, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

⁸ Dit verband treedt in gelijke mate op bij huurders (Pearson correlatie $r = -0,37, N = 188$) en huiseigenaren (Pearson correlatie $r = -0,46, N = 555$). Dit is getoetst door middel van Fisher's Z ($Z = 1,29, p = 0,197$).

Tabel C6. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin het ondervraagden het opslaan van CO₂ onder Barendrecht veilig vinden (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Volkomen veilig ($N = 31$)	2,94 (1,44) ^a
2. Tamelijk veilig ($N = 114$)	2,52 (0,96) ^b
3. Tamelijk onveilig ($N = 209$)	1,48 (0,69) ^c
4. Zeer onveilig ($N = 388$)	1,08 (0,36) ^d
Totaal ($N = 742$)	1,49 (0,87)

Noot: ANOVA $F(3, 738) = 194,40, p < 0,001, \eta^2 = 0,44$; Pearson correlatie $r = -0,65, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C7. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin ondervraagden denken dat wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en opslag het met elkaar eens zijn over de veiligheid van het CO₂ plan (middelmatig verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag zijn het er over eens dat het Barendrechtse CO ₂ plan veilig is ($N = 55$)	2,29 (1,26) ^a
2. Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag zijn het er over eens dat dit CO ₂ plan niet veilig is ($N = 68$)	1,19 (0,47) ^b
3. Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO ₂ afvang, transport en opslag verschillen van mening over de veiligheid van het CO ₂ plan ($N = 619$)	1,45 (0,81) ^c
Totaal ($N = 742$)	1,49 (0,86)

Noot: ANOVA $F(2, 739) = 30,64, p < 0,001, \eta^2 = 0,08$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en de mate waarin het CO₂ plan onder Barendrechtters leeft

Tabel C8. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar hoe belangrijk het CO₂ plan voor ondervraagden persoonlijk is (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Volstrekt onbelangrijk (<i>N</i> = 38)	2,11 (1,33) ^a
2. Tamelijk onbelangrijk (<i>N</i> = 115)	2,16 (1,07) ^a
3. Tamelijk belangrijk (<i>N</i> = 335)	1,53 (0,79) ^b
4. Zeer belangrijk (<i>N</i> = 284)	1,12 (0,52) ^c
Totaal (<i>N</i> = 772)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(3, 768) = 55,70, p < 0,001, \eta^2 = 0,18$; Pearson correlatie $r = -0,41, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C9. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar hoe vaak ondervraagde met anderen over het CO₂ plan praat (middelmatic verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Nooit (<i>N</i> = 87)	1,86 (1,04) ^a
2. Af en toe (<i>N</i> = 509)	1,53 (0,87) ^b
3. Vaak (<i>N</i> = 174)	1,21 (0,67) ^c
Totaal (<i>N</i> = 770)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(2, 767) = 18,67, p < 0,001, \eta^2 = 0,05$; Pearson correlatie $r = -0,22, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C10. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin ondervraagden zich wel eens zorgen over het CO₂ plan maken (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Nooit (<i>N</i> = 202)	2,11 (1,12) ^a
2. Af en toe (<i>N</i> = 377)	1,38 (0,70) ^b
3. Vaak (<i>N</i> = 191)	1,08 (0,37) ^c
Totaal (<i>N</i> = 770)	1,49 (0,86)

Noot: ANOVA $F(2, 767) = 95,50, p < 0,001, \eta^2 = 0,20$; Pearson correlatie $r = -0,43, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en hun oordelen over het besluitvormingsproces

Tabel C11. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de besluitvorming over het CO₂ plan volgens de ondervraagden eerlijk of oneerlijk verloopt (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Heel eerlijk ($N = 6$)	3,33 (1,37) ^a
2. Tamelijk eerlijk ($N = 93$)	2,42 (1,13) ^b
3. Tamelijk oneerlijk ($N = 310$)	1,56 (0,83) ^c
4. Heel oneerlijk ($N = 335$)	1,15 (0,49) ^d
Totaal ($N = 744$)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(3, 740) = 83,67, p < 0,001, \eta^2 = 0,25$; Pearson correlatie $r = -0,49, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C12. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin ondervraagden vertrouwen hebben in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO₂ afvang, transport en opslag plan in de regio Barendrecht (sterk verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Helemaal niet ($N = 418$)	1,17 (0,50) ^a
2. Een beetje ($N = 258$)	1,66 (0,88) ^b
3. Behoorlijk wat ($N = 60$)	2,62 (1,14) ^c
4. Heel veel vertrouwen ($N = 13$)	3,23 (1,30) ^d
Totaal ($N = 749$)	1,49 (0,87)

Noot: ANOVA $F(3, 745) = 103,06, p < 0,001, \eta^2 = 0,29$; Pearson correlatie $r = 0,53, p < 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en informatievoorziening

Tabel C13. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar de mate waarin ondervraagden tevreden zijn met de mogelijkheden om aan informatie over het CO₂ plan te komen (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ontevreden (<i>N</i> = 71)	1,27 (0,74) ^a
2. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden (<i>N</i> = 185)	1,38 (0,77) ^a
3. Tevreden (<i>N</i> = 506)	1,57 (0,91) ^b
Totaal (<i>N</i> = 762)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(2, 759) = 6,04, p = 0,002, \eta^2 = 0,02$; Pearson correlatie $r = 0,12, p = 0,001$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C14. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden op zondagavond 28 maart de televisie-uitzending van Zembla over het CO₂ plan in Barendrecht hebben gezien (middelmatig verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 364)	1,33 (0,68) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 402)	1,66 (0,99) ^b
Totaal (<i>N</i> = 766)	1,51 (0,88)

Noot: ANOVA $F(1, 764) = 28,95, p < 0,001, \eta^2 = 0,04$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C15. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden op dinsdagavond 6 april de televisie-uitzending van Netwerk over het CO₂ plan in Barendrecht hebben gezien (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 214)	1,31 (0,71) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 534)	1,59 (0,93) ^b
Totaal (<i>N</i> = 748)	1,51 (0,88)

Noot: ANOVA $F(1, 746) = 15,13, p < 0,001, \eta^2 = 0,02$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C16. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden wel eens naar een informatieavond van de gemeente in “Het Kruispunt” zijn geweest (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 164)	1,24 (0,66) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 609)	1,56 (0,90) ^b
Totaal (<i>N</i> = 773)	1,50 (0,86)

Noot: ANOVA $F(1, 771) = 18,07, p < 0,001, \eta^2 = 0,02$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C17. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden wel eens op de website van Shell zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 77)	1,73 (1,17) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 696)	1,48 (0,83) ^b
Totaal (<i>N</i> = 773)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 771) = 5,81, p = 0,016, \eta^2 = 0,01$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C18. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden wel eens naar het “Infopunt CO₂ opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste zijn geweest om informatie over het CO₂ plan te krijgen (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 195)	1,47 (0,89) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 580)	1,51 (0,87) ^a
Totaal (<i>N</i> = 775)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 773) < 1, p = 0,545, \eta^2 = 0,00$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

De relatie tussen hoe mensen het CO₂ plan waarderen en achtergrondvariabelen

Tabel C19. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar sekse van ondervraagden (zwak verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Man (<i>N</i> = 407)	1,58 (0,97) ^a
2. Vrouw (<i>N</i> = 368)	1,41 (0,73) ^a
Totaal (<i>N</i> = 775)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 773) = 7,84$, $p = 0,005$, $\eta^2 = 0,01$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C20. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar leeftijdscategorie (middelmatig verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. 18/19 (<i>N</i> = 17)	2,18 (0,95)
2. 20-29 (<i>N</i> = 36)	1,83 (1,08)
3. 30-39 (<i>N</i> = 88)	1,52 (0,80)
4. 40-49 (<i>N</i> = 184)	1,60 (0,97)
5. 50-59 (<i>N</i> = 140)	1,39 (0,77)
6. 60-69 (<i>N</i> = 162)	1,32 (0,66)
7. 70-79 (<i>N</i> = 102)	1,58 (1,04)
8. 80-89 (<i>N</i> = 41)	1,32 (0,72)
9. 90+ (<i>N</i> = 3)	1,33 (0,58)
Totaal (<i>N</i> = 773)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(8, 764) = 3,83$, $p < 0,001$, $\eta^2 = 0,04$; Pearson correlatie $r = -0,13$, $p < 0,001$.

Tabel C21. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar hoogst voltooide opleiding (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
1. Geen opleiding of lager basisonderwijs (<i>N</i> = 39)	1,44 (0,82)
2. Lager beroepsonderwijs/voorbereidend beroepsonderwijs (<i>N</i> = 69)	1,64 (0,99)
3. Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (<i>N</i> = 98)	1,32 (0,62)
4. Middelbaar beroepsonderwijs (<i>N</i> = 206)	1,49 (0,90)
5. Hoger algemeen voortgezet onderwijs (<i>N</i> = 87)	1,48 (0,90)
6. Hoger beroepsonderwijs (<i>N</i> = 211)	1,54 (0,87)
7. Universiteit (<i>N</i> = 50)	1,68 (0,96)
Totaal (<i>N</i> = 760)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(6, 753) = 1,48, p = 0,181, \eta^2 = 0,01$; Pearson correlatie $r = 0,04, p = 0,230$.

Tabel C22. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar postcodegebied (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO ₂ plan (standaarddeviatie)
Oud-Barendrecht	
Postcode 2991 (<i>N</i> = 183)	1,57 (0,91) ^a
Postcode 2992 (<i>N</i> = 195)	1,52 (0,89) ^a
Barendrecht-Carnisselande	
Postcode 2993 (<i>N</i> = 274)	1,43 (0,87) ^a
Postcode 2994 (<i>N</i> = 70)	1,47 (0,79) ^a
Rhoon; wijk Portland	
Postcode 3162 (<i>N</i> = 53)	1,55 (0,77) ^a
Totaal (<i>N</i> = 775)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(4, 770) < 1, p = 0,492, \eta^2 = 0,00$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C23. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of ondervraagden in een huurwoning of koopwoning wonen (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO₂ plan (standaarddeviatie)
1. Huurwoning (<i>N</i> = 205)	1,50 (0,87) ^a
2. Koopwoning (<i>N</i> = 567)	1,50 (0,87) ^a
Totaal (<i>N</i> = 772)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 770) < 1$, $p = 0,983$, $\eta^2 = 0,00$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C24. Waardering van het CO₂ plan (1= *heel slecht*, 5 = *heel goed*) uitgesplitst naar of er in het huishouden van de ondervraagden kinderen aanwezig zijn (géén verband).

	Gemiddelde waardering van het CO₂ plan (standaarddeviatie)
1. Ja (<i>N</i> = 430)	1,47 (0,85) ^a
2. Nee (<i>N</i> = 344)	1,54 (0,90) ^a
Totaal (<i>N</i> = 774)	1,50 (0,87)

Noot: ANOVA $F(1, 772) = 1,35$, $p = 0,246$, $\eta^2 = 0,00$. Gemiddelden met een verschillend superscript verschillen significant van elkaar op $p < 0,05$.

Tabel C25. Overzicht van sterkte van getoetste verbanden*

Sterkte van verband met Waardering van het CO ₂ plan	Variabelen
Geén verband	Opleiding van de ondervraagden; woonwijk/postcodegebied; huur/koopwoning; aanwezigheid van kinderen in huishouden; relatieve bekendheid met het CO ₂ plan (een beetje versus behoorlijk wat); wenselijkheid van maatregelen die helpen om opwarming van de aarde tegen te gaan; bezoek aan het infopunt CO ₂ opslag in winkelcentrum Carnisse-Veste.
Zwak verband	Seks van de ondervraagden; de mate waarin het de ondervraagden waarschijnlijk lijkt dat het Barendrechtse CO ₂ plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan; tevredenheid met de mogelijkheden om aan informatie over het CO ₂ plan te komen; bezoek aan een informatieavond van de gemeente in 'Het Kruispunt'; het bekijken van de uitzending van Netwerk op dinsdagavond 6 april; het bezoeken van de website van Shell.
Middelmatig verband	De perceptie dat wetenschappers het (on)eens zijn over de veiligheid van het CO ₂ plan; hoe vaak de ondervraagden met anderen over het CO ₂ plan praten; het bekijken van de televisie-uitzending van Zembla op zondagavond 28 maart; leeftijd van de ondervraagden.
Sterk verband	De mate waarin het de ondervraagden waarschijnlijk lijkt dat het CO ₂ plan tot een waardedaling van huizen leidt; de mate waarin het transporteren van CO ₂ (on)veilig wordt gevonden; de mate waarin het opslaan van CO ₂ (on)veilig wordt gevonden; hoe belangrijk het CO ₂ plan persoonlijk voor de ondervraagden is; hoe vaak de ondervraagden zich zorgen maken over het plan; waargenomen (on)eerlijkheid van besluitvorming over het CO ₂ plan; (gebrek aan) vertrouwen in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO ₂ plan.

In Paragraaf 3.8 wordt de richting van deze verbanden uitgebreid uiteengezet. De richting van de verbanden blijkt ook uit Tabellen C1-C24.

Bijlage D. Vragenlijst: letterlijke tekst en volgorde van de vragen

De vragen die door de enquêteurs van TNS NIPO zijn gesteld zijn aangegeven met Q-nummers. Tekstblokken zoals opgelezen door de enquêteurs zijn aangegeven met T-nummers. Instructies aan de enquêteurs zijn aangegeven door middel van [Enq.].

Q0A: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder delen weg te laten]

IF [enquête overdag afgenomen]

Goedemiddag, u spreekt met <...> van TNS NIPO.

Momenteel zijn we bezig met een onderzoek naar tevredenheid met de woonomgeving onder mensen die wonen in de regio Barendrecht. Hiervoor zou ik graag spreken met de jongste man in het huishouden die aanwezig is, maar deze persoon dient wel 18 jaar of ouder te zijn.

[Enq: NIET OPLEZEN, breng het antwoord onder bij de gegeven antwoordcategorieën.]

1. U (de interviewer) krijgt een ander lid van het huishouden aan de telefoon dan de persoon die de telefoon opnam.
2. U (de interviewer) krijgt *geen* ander lid van het huishouden aan de telefoon, maar u hebt nog steeds te maken met de persoon die de telefoon opnam (bijv. omdat de persoon die de telefoon opnam inderdaad het jongste mannelijke lid van het huishouden is, of omdat deze persoon alleen thuis is of alleen woont, of niet bereid is om een ander lid van het huishouden te roepen).
3. Ja, maar afspraak maken
(*einde van interview; non-respons "A"*)
4. Nee, weigering

IF [enquête in de avond afgenomen]

Goedenavond, u spreekt met <...> van TNS NIPO.

Momenteel zijn we bezig met een onderzoek naar tevredenheid met de woonomgeving onder mensen die wonen in de regio Barendrecht. Hiervoor zou ik graag spreken met het jongste lid van het huishouden dat aanwezig is, maar deze persoon dient wel 18 jaar of ouder te zijn.

[Enq: NIET OPLEZEN, breng het antwoord onder bij de gegeven antwoordcategorieën.]

1. U (de interviewer) krijgt een ander lid van het huishouden aan de telefoon dan de persoon die de telefoon opnam.
2. U (de interviewer) krijgt *geen* ander lid van het huishouden aan de telefoon, maar u hebt nog steeds te maken met de persoon die de telefoon opnam

- (bijv. omdat de persoon die de telefoon opnam inderdaad het jongste mannelijke lid van het huishouden is, of omdat deze persoon alleen thuis is of alleen woont, of niet bereid is om een ander lid van het huishouden te roepen).
3. Ja, maar afspraak maken
(einde van interview; non-respons "A")
 4. Nee, weigering

Q0A1: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder delen weg te laten]

IF (Q0A = 1).

Goede<...>, u spreekt met <...> van TNS NIPO.

Momenteel zijn we bezig met een onderzoek naar tevredenheid met de woonomgeving van mensen die wonen in de regio Barendrecht. Het onderzoek duurt gemiddeld 20 minuten en onder de deelnemers van het onderzoek wordt een Ipod verloot. In het onderzoek wil ik u een aantal vragen stellen over uw tevredenheid met uw woonomgeving. Daarna wil ik u een aantal vragen stellen over een plan dat momenteel speelt in de regio en dat mogelijk iets toevoegt of juist afdoet aan uw tevredenheid met uw woonomgeving. De gegevens van dit onderzoek worden vertrouwelijk behandeld. Zou ik u mijn vragen mogen stellen?

IF (Q0A = 2).

Dan zou ik u graag nu iets meer vertellen over het onderzoek. Het onderzoek duurt gemiddeld 20 minuten en onder de deelnemers van het onderzoek wordt een Ipod verloot. In het onderzoek wil ik u een aantal vragen stellen over uw tevredenheid met uw woonomgeving. Daarna wil ik u een aantal vragen stellen over een plan dat momenteel speelt in de regio en dat mogelijk iets toevoegt of juist afdoet aan uw tevredenheid met uw woonomgeving. De gegevens van dit onderzoek worden vertrouwelijk behandeld. Zou ik u mijn vragen mogen stellen?

1. Ja, wil nu meewerken
2. Ja, maar afspraak maken
(einde van interview; non-respons "A")
3. Nee, weigering

Q0B: *IF (Q0A1 = 3). Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Is er wellicht een ander gezinslid van 18 jaar of ouder aanwezig aan wie ik mijn vragen zou kunnen stellen?

1. Ja
2. Nee

IF (Q0B = 1): terug naar de tekst bij "Q0A1 IF (Q0A = 1)".

IF (Q0B = 2) OR (Q0A = 4): nonrespons “b”

Dan was dit mijn laatste vraag. Bedankt voor uw medewerking en nog een prettige dag.
En vervolgens einde van enquête (enquête verlaten).

Q1: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

[Enq: noteer sekse: niet vragen]

1. Man
2. Vrouw

Q2: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Even ter controle: Volgens onze gegevens zijn de vier cijfers van uw postcode <....>, klopt dit?

1. Ja
2. Nee

Q2A: *IF (Q2=2). Box invullen, 4 digits verplicht. Respons is verplicht.*

Mag ik u vragen wat de vier cijfers van uw postcode dan wel zijn?

[Enq: type de vier cijfers in. Type 9999 indien wil niet zeggen]

Postcode: ...

IF Q2A = ongelijk aan 3162, 2991, 2992, 2993, 2994

Helaas valt u dan buiten het postcodegebied waarin het onderzoek plaatsvindt. Daarom was dit mijn laatste vraag. Bedankt voor uw medewerking en nog een prettige dag.
En vervolgens einde van enquête (enquête verlaten).

IF (Q2A= 9999): Dan was dit mijn laatste vraag. Bedankt voor uw medewerking en nog een prettige dag.

En vervolgens einde van enquête (enquête verlaten).

Q3: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Dan wil ik u nu mijn eerste vraag stellen. In hoeverre bent u ontevreden of tevreden met uw woonomgeving?

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Heel ontevreden
2. 2. Ontevreden
3. 3. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden
4. 4. Tevreden

- 5. 5. Heel tevreden
- 9. Wil niet zeggen/weet niet/geen antwoord

Q4: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Denkt u dat uw woonomgeving er in de komende 5 jaar op vooruit of op achteruit zal gaan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Vooruit
- 2. 2. Achteruit
- 3. 3. Zal gelijk blijven
- 9. Wil niet zeggen/weet niet/geen antwoord

Q5: *Meerdere antwoorden toegestaan. Respons is verplicht.*

IF (Q4 =1)

U gaf net aan dat u denkt dat uw woonomgeving er in de komende 5 jaar op vooruit zal gaan. Kunt u dit toelichten?

[Enq: NIET OPLEZEN, breng alle antwoorden onder bij de gegeven antwoordcategorieën. Meerdere antwoorden toegestaan. Laat de respondent maximaal 1 minuut op deze vraag antwoorden. Het kan zijn dat respondenten noemen dat sommige aspecten van hun woonomgeving beter worden en dat andere verslechteren. Breng in dit geval zowel de positieve als negatieve aspecten die de respondent noemt onder in onderstaande categorieën.]

- 1. CO2 (CO2 afvangen, CO2 transport/vervoer, CO2 opslag, broeikasgas, Shell, leeg aardgasveld, Minister Cramer, Minister van der Hoeven)
- 2. Voorzieningsniveau (bijv. winkels, scholen, ziekenhuizen, speeltuinen, parken)
- 3. Openbare ruimte (bijv. zwerfafval, hondenpoep, onderhoud groen, onderhoud straat/stoep)
- 4. Andere buurtbewoners (bijv. omgang met buurtbewoners, burens, nieuwe bewoners, hangjongeren)
- 4. Criminaliteit (bijv. diefstal, drugsoverlast, vandalisme)
- 5. Renovatie van huizen/stadsvernieuwing/nieuwbouw
- 6. Geluidsoverlast/stankoverlast (bijv. van verkeer, horeca, industrie)
- 7. Verkeer en vervoer (bijv. bereikbaarheid, parkeergelegenheid, files, openbaar vervoer)
- 8. Anders, nl...
- 9. Weet niet/geen antwoord

IF (Q4 =2)

U gaf net aan dat u denkt dat uw woonomgeving er in de komende 5 jaar op achteruit zal gaan. Kunt u dit toelichten?

[Enq: NIET OPLEZEN, breng alle antwoorden onder bij de gegeven antwoordcategorieën. Meerdere antwoorden toegestaan. Laat de respondent maximaal 1 minuut op deze vraag antwoorden. Het kan zijn dat respondenten noemen dat sommige aspecten van hun woonomgeving beter worden en dat andere verslechteren. Breng in dit geval zowel de positieve als negatieve aspecten die de respondent noemt onder in onderstaande categorieën.]

1. CO2 (CO2 afvangen, CO2 transport/vervoer, CO2 opslag, broeikasgas, Shell, leeg aardgasveld, Minister Cramer, Minister van der Hoeven)
2. Voorzieningenniveau (bijv. winkels, scholen, ziekenhuizen, speeltuinen, parken)
3. Openbare ruimte (bijv. zwerfafval, hondenpoep, onderhoud groen, onderhoud straat/stoep)
4. Andere buurtbewoners (bijv. omgang met buurtbewoners, burens, nieuwe bewoners, hangjongeren)
4. Criminaliteit (bijv. diefstal, drugsoverlast, vandalisme)
5. Renovatie van huizen/stadsvernieuwing/nieuwbouw
6. Geluidsoverlast/stankoverlast (bijv. van verkeer, horeca, industrie)
7. Verkeer en vervoer (bijv. bereikbaarheid, parkeergelegenheid, files, openbaar vervoer)
8. Anders, nl...
9. Weet niet/geen antwoord

IF (Q4 =3)

U gaf net aan dat u denkt dat uw woonomgeving in de komende 5 jaar gelijk zal blijven. Kunt u dit toelichten?

[Enq: NIET OPLEZEN, breng alle antwoorden onder bij de gegeven antwoordcategorieën. Meerdere antwoorden toegestaan. Laat de respondent maximaal 1 minuut op deze vraag antwoorden. Het kan zijn dat respondenten noemen dat sommige aspecten van hun woonomgeving beter worden en dat andere verslechteren. Breng in dit geval zowel de positieve als negatieve aspecten die de respondent noemt onder in onderstaande categorieën.]

1. CO2 (CO2 afvangen, CO2 transport/vervoer, CO2 opslag, broeikasgas, Shell, leeg aardgasveld, Minister Cramer, Minister van der Hoeven)
2. Voorzieningenniveau (bijv. winkels, scholen, ziekenhuizen, speeltuinen, parken)
3. Openbare ruimte (bijv. zwerfafval, hondenpoep, onderhoud groen, onderhoud straat/stoep)
4. Andere buurtbewoners (bijv. omgang met buurtbewoners, burens, nieuwe bewoners, hangjongeren)
4. Criminaliteit (bijv. diefstal, drugsoverlast, vandalisme)
5. Renovatie van huizen/stadsvernieuwing/nieuwbouw
6. Geluidsoverlast/stankoverlast (bijv. van verkeer, horeca, industrie)
7. Verkeer en vervoer (bijv. bereikbaarheid, parkeergelegenheid, files, openbaar vervoer)
8. Anders, nl...

9. Weet niet/geen antwoord

Q6: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Weet u van het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan? 'Nee, nooit van gehoord' of 'Ja, ik weet er van'?

[Enq: Het is NIET de bedoeling dat er uitleg wordt gegeven over wat de genoemde termen (CO₂, afvang, transport, opslag) inhouden]

1. Nee, nooit van gehoord
2. Ja, ik weet er van
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Hierna volgen conditionele vragen: Alleen als mensen bekend zijn met het CO₂ plan (Q6=2), dan stellen we hier nog een aantal vragen over. Als mensen niet bekend zijn met het CO₂ plan (Q6=1) of geen antwoord geven (Q6 = 9) dan blijven de die vragen achterwege en gaat de vragenlijst verder bij T4 .

Q6A1: *IF (Q6 = 2). Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Is dat dan een beetje of behoorlijk wat?

1. Een beetje
2. Behoorlijk wat
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q7: *Respons is verplicht.*

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder tekst weg te laten]
U gaf net aan te weten van het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan. In het vervolg van dit onderzoek wil ik dieper ingaan op wat u van dit plan weet en vindt. Ik wil u eerst vragen aan te geven wat u van dit plan weet. Alles wat u weet is goed, er zijn geen goede of foute antwoorden.

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

Q8: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe goed of slecht vindt u het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan?

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Heel slecht
2. 2. Tamelijk slecht
3. 3. Niet slecht, maar ook niet goed
4. 4. Tamelijk goed
5. 5. Heel goed
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

TI: [Enq: *deze tekst letterlijk voorlezen*]

Omdat het een mond vol is om dit plan telkens helemaal aan te duiden als het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan, zal ik dit plan in het vervolg kortweg “het CO₂ plan” noemen.

Q8A: *Box invullen (veel typeruimte). Respons is verplicht.*

IF (Q8 = 1)

U gaf net aan het CO₂ plan heel slecht te vinden. Kunt u aangeven waarom u dit plan heel slecht vindt?

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

IF (Q8 = 2)

U gaf net aan het CO₂ plan tamelijk slecht te vinden. Kunt u aangeven waarom u dit plan tamelijk slecht vindt?

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

IF (Q8 = 3)

U gaf net aan het CO₂ plan niet slecht, maar ook niet goed te vinden. Kunt u aangeven waarom u dit plan niet slecht, maar ook niet goed vindt?

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

IF (Q8 = 4)

U gaf net aan het CO₂ plan tamelijk goed te vinden. Kunt u aangeven waarom u dit plan tamelijk goed vindt?

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

IF (Q8 = 5)

U gaf net aan het CO2 plan heel goed te vinden. Kunt u aangeven waarom u dit plan heel goed vindt?

[Enq: Type het antwoord letterlijk mee].

1. (groot typevenster/typevenster met scroll)

T2: *deze tekst letterlijk voorlezen*

Nu volgen enkele vragen over de gevolgen als het CO2 plan door gaat.

Q9: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO2 plan leidt tot een waardedaling van de huizen in Barendrecht?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Helemaal niet
2. 2. Een beetje, of
3. 3. Heel waarschijnlijk
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q10: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe waarschijnlijk lijkt het u dat het CO2 plan helpt om de opwarming van de aarde tegen te gaan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Helemaal niet
2. 2. Een beetje, of
3. 3. Heel waarschijnlijk
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q11: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe wenselijk vindt u maatregelen die helpen om de opwarming van de aarde tegen te gaan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje, of
- 3. 3. Heel wenselijk
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q12: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe veilig vindt u het door pijpleidingen transporteren van CO₂ in de regio Barendrecht?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Volkomen veilig
- 2. 2. Tamelijk veilig
- 3. 3. Tamelijk onveilig, of
- 4. 4. Zeer onveilig
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q13: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe veilig vindt u het opslaan van CO₂ onder Barendrecht?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Volkomen veilig
- 2. 2. Tamelijk veilig
- 3. 3. Tamelijk onveilig, of
- 4. 4. Zeer onveilig
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q14: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO₂ afvang, transport en opslag...

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Zijn het er over eens dat het Barendrechtse CO₂ plan veilig is
- 2. 2. Zijn het er over eens dat dit CO₂ plan niet veilig is, of
- 3. 3. Verschillen van mening over de veiligheid van het CO₂ plan
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q15: Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.

Als het CO2 plan doorgaat, waar komt het CO2 dan vandaan dat onder Barendrecht zal worden opgeslagen?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Die CO2 wordt afgevangen uit de schoorsteengassen van een kolencentrale
- 2. 2. Die CO2 komt van een raffinaderij in Pernis
- 3. 3. Die CO2 komt uit de kassen van de glastuinbouw in het Westland, of
- 4. 4. Dat weet ik niet
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q16: Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.

Als het CO2 plan doorgaat, waar wordt het CO2 dan opgeslagen?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. In een grote lege olietank
- 2. 2. In een leeg aardgasveld
- 3. 3. In CO2 absorberende kolenlagen, of
- 4. 4. Dat weet ik niet
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q17: Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.

Als het CO2 plan doorgaat, hoe diep in de grond onder Barendrecht zal het CO2 dan worden opgeslagen?

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Ongeveer 50 meter diep
- 2. 2. Tussen de 90 en 115 meter diep
- 3. 3. Ongeveer 500 meter diep
- 4. 4. Dieper dan 1500 meter, of
- 5. 5. Dat weet ik niet
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q18: Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.

Al met al, vindt u het CO2 plan aanvaardbaar of onaanvaardbaar?

- 1. Aanvaardbaar
- 2. Onaanvaardbaar

9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q19: *Respons is verplicht.*

IF (Q18 = 1)

Hoeveel procent van de inwoners van Barendrecht vindt volgens u het CO2 plan aanvaardbaar, waarbij 0 procent betekent dat niemand het CO2 plan aanvaardbaar vindt en 100 procent betekent dat alle inwoners het CO2 plan aanvaardbaar vinden. Geef alstublieft uw beste schatting van hoe hoog dit percentage ongeveer is.

[Enq: vul percentage in. Vul in X als respondent het niet weet of niet wil zeggen]

Percentage (0-100): ...

IF (Q18 = 2) OR IF (Q18 = 9)

Hoeveel procent van de inwoners van Barendrecht vindt volgens u het CO2 plan onaanvaardbaar, waarbij 0 procent betekent dat niemand het CO2 plan onaanvaardbaar vindt en 100 procent betekent dat alle inwoners het CO2 plan onaanvaardbaar vinden. Geef alstublieft uw beste schatting van hoe hoog dit percentage ongeveer is.

[Enq: vul percentage in. Vul in X als respondent het niet weet of niet wil zeggen]

Percentage (0-100): ...

Q20: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Het CO2 plan is een onderwerp dat de één belangrijker vindt dan de ander. Hoe belangrijk is het CO2 plan voor u persoonlijk?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Volstrekt onbelangrijk
- 2. 2. Tamelijk onbelangrijk
- 3. 3. Tamelijk belangrijk, of
- 4. 4. Zeer belangrijk
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q21: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe vaak praat u met anderen over het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Nooit

- 2. 2. Af en toe, of
- 3. 3. Vaak
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q22: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Maakt u zich wel eens zorgen over het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Nooit
- 2. 2. Af en toe, of
- 3. 3. Vaak
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q23: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Zou u bereid zijn een petitie tegen het CO2 plan te ondertekenen als dit aan u gevraagd wordt?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Nee, zeker niet
- 2. 2. Misschien
- 3. 3. Ja, zeker wel, of
- 4. 4. Dat heb ik al gedaan
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Nu volgt een aantal vragen over de invloed van verschillende partijen die betrokken zijn bij het CO2 plan. Deze zijn in drie volgordes gesteld (ondervraagd werden random aan een volgorde toegewezen):

Volgorde 1: T3, Q24A, Q24B, Q24C, Q24D, Q24E

Volgorde 2: T3, Q24E, Q24D, Q24C, Q24B, Q24A

Volgorde 3: T3, Q24C, Q24D, Q24E, Q24A, Q24B

T3: *deze tekst letterlijk voorlezen*

Zoals u wellicht weet zijn er meerdere partijen en organisaties betrokken bij het plan om CO2 af te vangen, te transporteren en op te slaan in de regio Barendrecht, waaronder de gemeente Barendrecht, de landelijke overheid, Shell, de inwoners van Barendrecht, en de milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR.

Q24A: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe zit het volgens u met de invloed van de inwoners van Barendrecht als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Te veel invloed
- 2. 2. Precies goed, of
- 3. 3. Te weinig invloed
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q24B: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe zit het volgens u met de invloed van de gemeente Barendrecht als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Te veel invloed
- 2. 2. Precies goed, of
- 3. 3. Te weinig invloed
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q24C: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe zit het volgens u met de invloed van de landelijke overheid als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Te veel invloed
- 2. 2. Precies goed, of
- 3. 3. Te weinig invloed
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q24D

Hoe zit het volgens u met de invloed van milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Te veel invloed
- 2. 2. Precies goed

- 3. 3. Te weinig invloed, of
- 4. 4. Ik wist niet dat milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR bij het CO2 plan betrokken is
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord
- 99. Respondent geeft aan deze organisatie niet te kennen

Q24E: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe zit het volgens u met de invloed van Shell als het gaat om de beslissing over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Te veel invloed
- 2. 2. Precies goed, of
- 3. 3. Te weinig invloed
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q25: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe eerlijk of oneerlijk verloopt de besluitvorming over het CO2 plan volgens u?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Heel eerlijk
- 2. 2. Tamelijk eerlijk
- 3. 3. Tamelijk oneerlijk, of
- 4. 4. Heel oneerlijk
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q26: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hebt u vertrouwen in diegenen die uiteindelijk beslissen over het wel of niet doorgaan van het CO2 afvang, transport en opslag plan in de regio Barendrecht?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk wat, of
- 4. 4. Heel veel vertrouwen
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q27: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Als er binnenkort besloten wordt over het wel of niet doorgaan van het CO2 plan, bent u dan bereid dit besluit te accepteren ongeacht hoe het besluit zal luiden?

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Zeker niet
- 2. 2. Waarschijnlijk niet
- 3. 3. Misschien wel, misschien niet
- 4. 4. Waarschijnlijk wel, of
- 5. 5. Zeker wel
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q28: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hoe verwacht u dat de uiteindelijke beslissing over CO2 opslag onder Barendrecht zal luiden?

[Enq: lees 1-2 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Wel CO2 opslag, of
- 2. 2. Geen CO2 opslag
- 9. 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Nu volgt een vraag over het vertrouwen dat de respondenten hebben in een organisatie die betrokken is bij het CO2 plan. Er zijn op dit punt zes versies van de vragenlijst, die verschillen in de organisatie waar naar wordt gevraagd. Ondervraagden worden random toegewezen aan een versie.

Q29A: IF (Versie = 1) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u de landelijke overheid als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q29B: IF (Versie = 2) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u de gemeente Barendrecht als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q29C: IF (Versie = 3) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u Shell als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q29D: IF (Versie = 4) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u milieuorganisaties als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q29E: IF (Versie = 5) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u wetenschappers die deskundig zijn op het gebied van CO2 afvang, transport en opslag als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal

9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q29F: IF (Versie = 6) *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Vertrouwt u milieudienst Rijnmond, ofwel DCMR, als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Helemaal niet
2. 2. Een beetje
3. 3. Behoorlijk, of
4. 4. Helemaal
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q30: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Tenslotte wil ik u wat vragen stellen over de informatievoorziening over het CO2 plan. In hoeverre bent u tevreden met de mogelijkheden om aan informatie over het CO2 plan te komen?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Ontevreden
2. 2. Niet ontevreden, maar ook niet tevreden, of
3. 3. Tevreden
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q31: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Bent u wel eens naar een informatieavond van de gemeente over het CO2 plan in theater “het Kruispunt” geweest?

1. Ja
2. Nee
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q32: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Bent u wel eens naar het “infopunt CO2 opslag” in winkelcentrum Carnisse-Veste geweest om informatie over het CO2 plan te krijgen?

1. Ja
2. Nee
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q33: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hebt u op zondagavond 28 maart de televisie uitzending van Zembla over het CO2 plan in de regio Barendrecht gezien?

- 1. Ja
- 2. Nee
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q34: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hebt u op dinsdagavond 6 april de televisie uitzending van Netwerk over het CO2 plan in de regio Barendrecht gezien?

- 1. Ja
- 2. Nee
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q35: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Bent u wel eens op de website van Shell geweest om informatie over het CO2 plan te krijgen?

- 1. Ja
- 2. Nee
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Deelnemers die meer dan 1 keer “ja” hebben geantwoord op vraag Q31 t/m vraag Q35 krijgen nu de vraag welke van de door hen genoemde informatiebronnen het meest hielp bij het bepalen van hun mening (Q36A1). Deelnemers die 1 keer “ja” hebben geantwoord op vraag Q31 t/m Q35 gaan direct door naar Q36A en deelnemers die geen enkele keer “ja” hebben geantwoord gaan direct door naar Q50.

Q36A1: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

U noemde net <informatiebronnen>. Welk van deze informatiebronnen hielp het meest bij het bepalen van uw mening over het CO2 plan?

Q36A: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

U noemde net <informatiebron>. Hoe zeer hielp de informatie die u hier kreeg bij het bepalen van uw mening over het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Heel erg

- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Hielp helemaal niet
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q50: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Hebt u behoefte aan extra informatie over het CO2 plan?

[Enq: lees 1-3 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Ja
- 2. 2. Een beetje, of
- 3. 3. Nee
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

In vraag Q51 t/m Q54 is de partij waar naar gevraagd wordt afhankelijk van aan welk van de zes versies van de vragenlijst deelnemers random zijn toegewezen. In één van de zes versies wordt bij deze vragen niet naar een partij verwezen.

Q51: *Een antwoord mogelijk, respons verplicht.*

In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling:

Als ik een folder < van partij> in mijn brievenbus vind met daarin de voor- en nadelen van het CO2 plan, dan zou ik deze folder van het begin tot het einde lezen.

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal mee oneens
- 2. 2. Tamelijk mee oneens
- 3. 3. Niet mee oneens, maar ook niet mee eens
- 4. 4. Tamelijk mee eens
- 5. 5. Helemaal mee eens
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q52: *Een antwoord mogelijk, respons verplicht.*

In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling:

Als ik een folder < van partij> ontvang met daarin de voor- en nadelen van het CO2 plan, dan zou ik heel erg geïnteresseerd zijn in de informatie over de nadelen van het CO2 plan.

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Helemaal mee oneens
2. 2. Tamelijk mee oneens
3. 3. Niet mee oneens, maar ook niet mee eens
4. 4. Tamelijk mee eens
5. 5. Helemaal mee eens
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q53: *Een antwoord mogelijk, respons verplicht.*

In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling:

Als ik een folder <van partij> ontvang met daarin de voor- en nadelen van het CO2 plan, dan zou ik heel erg geïnteresseerd zijn in de informatie over de voordelen van het CO2 plan.

[Enq: lees 1-5 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Helemaal mee oneens
2. 2. Tamelijk mee oneens
3. 3. Niet mee oneens, maar ook niet mee eens
4. 4. Tamelijk mee eens
5. 5. Helemaal mee eens
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q54: *Een antwoord mogelijk, respons verplicht.*

Verwacht u dat <partij> een voorstander of een tegenstander is van het CO2 plan?

1. 1. Voorstander
2. 2. Tegenstander
3. 3. Dat weet ik niet
9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q55: *Een antwoord mogelijk, respons verplicht.*

Tenslotte... Weet u van de stichting "CO2isNEE"?

[Enq: lees 1-2 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

1. 1. Nee, nooit van gehoord
2. 2. Ja, ik weet er van
9. 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

Q56:

IF (Q55 = 2) Een antwoord mogelijk, respons verplicht.

Vertrouwt u de stichting CO2isNEE als het gaat om het CO2 plan?

[Enq: lees 1-4 op. Lees hierbij ook de getallen die voor antwoordcategorieën staan op]

- 1. 1. Helemaal niet
- 2. 2. Een beetje
- 3. 3. Behoorlijk, of
- 4. 4. Helemaal
- 9. Wil niet zeggen/geen antwoord

T4:

IF (Q6 = 2)

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder tekst weg te laten]

We zijn nu bijna aan het einde van het onderzoek. Ik wil u alleen nog enkele korte vragen over uzelf stellen.

IF (Q6 = 1) OR (Q6 = 9)

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder tekst weg te laten]

Okee, omdat u nooit heeft gehoord van het plan om in de regio Barendrecht CO₂, ofwel koolstofdioxide, af te vangen, te transporteren en op te slaan, kunnen we veel vragen die daarover gaan overslaan. Daarom duurt de enquête in uw geval maar een paar minuten. Ik wil u alleen nog enkele korte vragen over uzelf stellen.

Q60: Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.

IF (Postcode = 2991 OR 2992 OR 2993 OR 2994)

U woont in de gemeente Barendrecht. In welk jaar bent u in deze gemeente komen wonen?

[Enq: type de vier cijfers in: eventueel schatten. Type 9999 indien respondent het niet wil zeggen]

Jaartal: ...

IF (Postcode = 3162)

U woont in de gemeente Albrandswaard. In welk jaar bent u in deze gemeente komen wonen?

[Enq: type de vier cijfers in: eventueel schatten. Type 9999 indien respondent het niet wil zeggen]

Jaartal: ...

Q61: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Woont u in een huurwoning of in een koopwoning?

1. Huurwoning
2. Koopwoning
9. Wil niet zeggen

Q62: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Zijn er in uw huishouden thuiswonende kinderen aanwezig?

1. Nee
2. Ja
9. Wil niet zeggen

Q62A:

IF (Q62=2).

Om hoeveel kinderen gaat het hier?

[Enq: type het aantal thuiswonende kinderen in. Type 99 indien respondent het niet wil zeggen]

Aantal: ...

Q63: *Box invullen, 4 digits. Respons is verplicht.*

En wat is uw geboortejaar?

[Enq: type de vier cijfers in. Type 9999 indien wil niet zeggen]

geboortejaar: ...

Q64: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Wat is uw hoogst voltooide opleiding, dus waarvan u een diploma hebt gehaald?

[Enq: In principe NIET OPLEZEN, breng het antwoord onder bij de gegeven antwoordcategorieën. Indien echt nodig noem eventueel antwoordcategorieën 1- 6]

1. Geen opleiding of lager onderwijs (lagere school/basisschool, speciaal basisonderwijs)

2. Lager beroepsonderwijs/voorbereidend beroepsonderwijs (bijv. LTS, LEAO, VMBO)
3. Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (bijv. MAVO/MULO/ULO/VMBO-t)
3. Middelbaar beroepsonderwijs (bijv. MBO, MTS, MEAO)
4. Hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, HBS, MMS, Gymnasium)
5. Hoger beroepsonderwijs (HBO/Hogeschool/HTS/PABO/HEAO)
6. Universiteit
9. Weet niet/wil niet zeggen

Q65: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Als er nu verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, op welke partij zou u dan stemmen?

[Enq: Slechts één antwoord mogelijk. In principe NIET OPLEZEN, breng het antwoord onder bij de gegeven antwoordcategorieën. Indien echt nodig noem eventueel de 11 politieke partijen op]

1. CDA
2. PvdA
3. VVD
4. SP
5. Partij voor de Vrijheid (PVV)
6. Groen Links
7. D66
8. Christen Unie
9. SGP
10. Partij voor de Dieren
11. Trots op Nederland (TON)
12. Andere partij
13. Ik zou niet stemmen
14. Ik zou blanco stemmen
15. Dat wil ik niet zeggen
16. Weet niet/geen mening

Q66: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Zoals ik aan het begin vertelde verloot TNS NIPO onder de deelnemers van de vragenlijst een Ipod. Om in aanmerking te komen voor deze Ipod moet ik wel uw naam en adresgegevens noteren, waarmee natuurlijk vertrouwelijk zal worden omgegaan. Wilt u meedingen naar deze Ipod?

1. Ja
2. Nee

Q67: *IF (Q66=1). Box invullen. Respons is verplicht.*

Dan zou ik nu graag uw naam noteren. Wat is uw voornaam? En wat is uw achternaam?
En uw zijn uw adresgegevens?

[Enq: type de voornaam en achternaam van de respondent in onderstaand venster in. Zorg dat de naam correct gespeld wordt; controleer dit bij de respondent. Indien de respondent het echt niet zeggen, probeer dan de eerste letters van de naam te noteren, of alleen de voornaam. Indien respondent het echt niet wil zeggen, type dan 'wil niet zeggen'].

[Enq: noteer voornaam, achternaam, straatnaam, huisnummer, volledige postcode en woonplaats].

Q68: *Eén antwoord toegestaan. Respons is verplicht.*

Het onderzoek waar u vandaag aan hebt meegedaan wordt in de komende jaren herhaald. Mogen we u hier in de toekomst nog één keer voor benaderen?

1. Ja
2. Nee

IF (Q68 = 1) noteer telefoonnummer

Q69: *IF (Q68=1) AND (Q66 =2). Box invullen. Respons is verplicht.*

Fijn, dank u wel. Dan zou ik nu graag uw naam en adresgegevens noteren zodat we u in de toekomst nogmaals kunnen benaderen. Met uw gegevens zal vertrouwelijk worden omgegaan. Wat is uw voornaam? En wat is uw achternaam? En uw zijn uw adresgegevens?

[Enq: noteer voornaam, achternaam, straatnaam, huisnummer, volledige postcode en woonplaats].

[Enq: type de voornaam en achternaam van de respondent in onderstaand venster in. Zorg dat de naam correct gespeld wordt; controleer dit bij de respondent. Indien de respondent het echt niet zeggen, probeer dan de eerste letters van de naam te noteren, of alleen de voornaam. Indien respondent het echt niet wil zeggen, type dan 'wil niet zeggen'].

T5:

[Enq: lees onderstaande tekst letterlijk en duidelijk voor, zonder tekst weg te laten]

Dan was dit mijn laatste vraag. Hartelijk bedankt voor uw medewerking en voor uw tijd. Ik wens u nog een prettige dag.

1. Afsluiten vragenlijst

Bijlage E. Enkele publicaties van de Universiteit Leiden over publieke opinies over CO₂ afvang, transport en opslag (CCS) in Nederland

De Universiteit Leiden doet sinds 2001 vanuit het NWO/Senter Novem programma “Transition to sustainable use of fossil fuel” en vanuit het CATO programma (onafhankelijk) fundamenteel en toegepast onderzoek naar (factoren die) de publieke perceptie van CO₂ afvang, transport en opslag in Nederland beïnvloeden. Dit onderzoek heeft geresulteerd in diverse publicaties, waarvan hieronder een selectie.⁹

- De Best-Waldhober, M., Daamen, D. D. L., & Faaij, A. P. C. (2006). *Public perceptions and preferences regarding large-scale implementation of six CO₂ capture and storage technologies: Well-informed and well-considered opinions versus uninformed pseudo-opinions of the Dutch public*. Universiteit Leiden, Faculteit Sociale Wetenschappen. Onderzoeksrapport.
- De Best-Waldhober, M., Daamen, D. D. L., & Faaij, A. P. C. (2009). Informed and uninformed public opinions on CO₂-capture and storage technologies in the Netherlands. *International Journal of Greenhouse Gas Control*, 3, 322–333.
- De Best-Waldhober, M., Daamen, D. D. L., Hendriks, C., de Visser, E., Ramírez Ramírez, A., & Faaij, A. P. C. (2008). How the Dutch evaluate CCS options in comparison with other CO₂ mitigation options: Results of a nationwide Information Choice Questionnaire survey. Onderzoeksrapport.
- Ter Mors, E. (2008). Dealing with information about complex issues: The role of stakeholder perceptions. Proefschrift, Universiteit Leiden.
- Ter Mors, E., Weenig, M. W. H., Ellemers, N., & Daamen, D. D. L. (in druk). Effective communication about complex environmental issues: Perceived quality of information about carbon dioxide capture and storage (CCS) depends on collaboration of stakeholders. *Journal of Environmental Psychology*.
- Terwel, B. W. (2008). Origins and consequences of public trust: Towards an understanding of public acceptance of carbon dioxide capture and storage. Proefschrift, Universiteit Leiden.
- Terwel, B. W., Harinck, F., Ellemers, N., & Daamen, D. D. L. (2009a). Competence-based and integrity-based trust as predictors of acceptance of carbon dioxide capture and storage (CCS). *Risk Analysis*, 29, 1129–1140.
- Terwel, B. W., Harinck, F., Ellemers, N., & Daamen, D. D. L. (2009b). How organizational motives and communications affect public trust in organizations: The case of carbon dioxide capture and storage. *Journal of Environmental Psychology*, 29, 290–299.
- Terwel, B. W., Harinck, F., Ellemers, N., & Daamen, D. D. L. (2010). Voice in political decision making: The effect of group voice on perceived trustworthiness of decision makers and subsequent acceptance of decisions. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 16, 173–186.

⁹ Een aantal van de publicaties is te vinden op de website van CATO (<http://www.co2-cato.nl>. →cato2→publicaties) en op de website van NWO (www.nwo.nl). Zonodig kunnen publicaties worden verkregen via Dancker Daamen (e-mail: daamen@fsw.leidenuniv.nl).

Terwel, B. W., Harinck, F., Ellemers, N., & Daamen, D. D. L. (in druk). Going beyond the properties of CO₂ capture and storage (CCS) technology: How trust in stakeholders affects public acceptance of CCS. *International Journal of Greenhouse Gas Control*.

